

WIADOMOŚCI

URZĘDOWE

ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

ROK I NR 4-5

LIPIEC-SIERPIEŃ 1957

CENA ZŁ 3.50

TREŚĆ

UCHWAŁY NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ

	Str.
Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej z dnia 23 czerwca 1957 r. w sprawie Statutu Związku Harcerstwa Polskiego	2
Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej z dnia 23 czerwca 1957 r. w sprawie udziału Związku Harcerstwa Polskiego w pracach organizacyjnych Rady Młodzieży Polskiej	2
Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej z dnia 23 czerwca 1957 roku w sprawie wytycznych weryfikacji instruktorów Czerwonego Harcerstwa	2
Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej z dnia 23 czerwca 1957 roku w sprawie powoływania komisji rozpatrujących sprawy członków Naczelnej Rady Harcerskiej	3
Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej z dnia 23 czerwca 1957 roku w sprawie przyjęcia rezygnacji członka Komisji Rewizyjnej ZHP i doradcy Naczelnej Rady Harcerskiej	3
Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej z dnia 23 czerwca 1957 roku w sprawie zaproszenia doradców Naczelnej Rady Harcerskiej	3
Uchwała Naczelnej Rady Harcerskiej z dnia 23 czerwca 1957 roku w sprawie Komisji Wydawniczej przy Naczelnej Radzie Harcerskiej	3

ROZKAZY GŁÓWNEJ KWATERY HARCERSTWA

Rozkaz Głównej Kwatery Harcerstwa L. 11/57 z dnia 26 kwietnia 1957 r.	4
GI-IV/57 Instrukcja o działalności finansowo-gospodarczej drużyny harcerskiej	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 11/57, pkt 1.1.a. z dnia 26 kwietnia 1957 r.	4
G2-IV/57 Instrukcja o zasadach działalności finansowej i gospodarczej komend chorągwi i hufców	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 11/57, pkt 1.1.b. z dnia 26 kwietnia 1957 r.	6
G3-IV/57 Instrukcja w sprawie zwrotu kosztów podróży i przeniesień służbowych pracowników Związku Harcerstwa Polskiego	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 11/57, pkt 1.1.b. z dnia 26 kwietnia 1957 r.	6
G4-IV/57 Instrukcja o składkach członkowskich	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 11/57, pkt 1.1.d. z dnia 26 kwietnia 1957 r.	9
Rozkaz Głównej Kwatery Harcerstwa L. 12/57 z dnia 10 maja 1957 r.	10
Próby sprawności zuchowych, część II	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 12/57, pkt 1.1.a. z dnia 10 maja 1957 r.	13
Próby sprawności zuchowych, część I (uzupełnienie i uwagi)	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 12/57, pkt 1.1.a. z dnia 10 maja 1957 r.	16
Rozkaz Głównej Kwatery Harcerstwa L. 13/57 z dnia 28 maja 1957 r.	18
Z3-V/57 Instrukcja o odznakach harcerskich i zuchowych	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 13/57, pkt 1.1.a. z dnia 28 maja 1957 r.	21
Odnaki harcerskie i zuchowe (organizacyjne, przynależności do drużyny, środowiska, funkcji i sprawności - tablica)	24
Rozkaz Głównej Kwatery Harcerstwa L. 14/57 z dnia 11 czerwca 1957 r.	20
Sprawność festiwalowa „Przyjaźń”	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 14/57, pkt 1.1.a. z dnia 11 czerwca 1957 r.	32
Rozkaz Głównej Kwatery Harcerstwa L. 15/57 z dnia 26 czerwca 1957 r.	32
Z6-VI/57 Instrukcja o znaku drużyny zuchów	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 15/57, pkt 1.1.a. z dnia 25 czerwca 1957 r.	35
S3-VI/57 Instrukcja o zdobywaniu i przyznawaniu gwiazdek i sprawności zuchowych	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 15/57, pkt 1.1.b. z dnia 25 czerwca 1957 r.	36
Regulamin prób gwiazdek zuchowych	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 15/57, pkt 1.1.c. z dnia 25 czerwca 1957 r.	39
A4-VI/57 Instrukcja o „Księdze Drużyny”, książce pracy drużynowego zuchów i innych dokumentach obowiązujących w drużynie zuchów	
Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 15/57, pkt 1.1.d. z dnia 25 czerwca 1957 r.	39
Rozkaz Nadzwyczajny Głównej Kwatery Harcerstwa L. 16/57 z dnia 19 lipca 1957 r.	41

**UCHWAŁA
NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ**

z dnia 23 czerwca 1957 roku

W SPRAWIE STATUTU ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO

Naczelna Rada Harcerstwa uchwała Statut Związku Harcerstwa Polskiego.

Naczelna Rada Harcerska zleca Prezydium NRH

Sekretarz Generalny
Naczelnej Rady Harcerskiej
Kazimiera Świątłochowska, hm.

zarejestrowanie Statutu, po czym opublikowanie go w „Wiadomościach Urzędowych Związku Harcerstwa Polskiego” — jako obowiązujący.

Przewodniczący
Naczelnej Rady Harcerskiej
Aleksander Kamiński, hm.

**UCHWAŁA
NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ**

z dnia 23 czerwca 1957 roku

**W SPRAWIE UDZIAŁU ZWIĄZKU HARCERSTWA POLSKIEGO
W PRACACH ORGANIZACYJNYCH RADY MŁODZIEŻY POLSKIEJ**

Naczelna Rada Harcerska postanawia przystąpienie Związku Harcerstwa Polskiego do Rady Młodzieży Polskiej, powstającej z inicjatywy Związku Młodzieży Węgiełkiej.

Naczelna Rada Harcerska upoważnia Prezydium NRH i Główną Kwaterę Harcerstwa do opracowania

Sekretarz Generalny
Naczelnej Rady Harcerskiej
Kazimiera Świątłochowska, hm.

postulatów Związku Harcerstwa Polskiego w Radzie Młodzieży Polskiej.

Regulamin Rady Młodzieży Polskiej — po opracowaniu wspólnie z innymi organizacjami — winien być przedstawiony Naczelnej Radzie Harcerskiej.

Przewodniczący
Naczelnej Rady Harcerskiej
Aleksander Kamiński, hm.

**UCHWAŁA
NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ**

z dnia 23 czerwca 1957 roku

W SPRAWIE WTYCZNYCH WERYFIKACJI INSTRUKTORÓW CZERWONEGO HARCERSTWA

Naczelna Rada Harcerska — w wykonaniu uchwał Krajowego Zjazdu Działaczy Harcerskich w Łodzi o wykorzystaniu postępowych tradycji ruchu harcerskiego w okresie międzywojennym — uchwała następujące wytyczne weryfikacji instruktorów Czerwonego Harcerstwa, w którym nie szłyby stopnie instruktorskie:

1. Instruktorów Czerwonego Harcerstwa, którzy byli członkami Rad Hufców, weryfikować ze stopniem podharcmistrza.

Sekretarz Generalny
Naczelnej Rady Harcerskiej
Kazimiera Świątłochowska, hm.

2. Instruktorów Czerwonego Harcerstwa, którzy byli członkami Rady Głównej Czerwonego Harcerstwa, weryfikować ze stopniem harcmistrza.

Naczelna Rada Harcerska wzięła pod uwagę, że członkami Rad Hufców mogli być tylko wieloletni przewodnicy gromad (tj. drużynowi) Czerwonego Harcerstwa, zaś członkami Rady Głównej — tylko centralni działacze Czerwonego Harcerstwa, którzy wykazali się samodzielnym i twórczym dorobkiem wychowawczym i wieloletnim doświadczeniem organizacyjnym.

Przewodniczący
Naczelnej Rady Harcerskiej
Aleksander Kamiński, hm.

**UCHWAŁA
NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ**

z dnia 23 czerwca 1957 roku

**W SPRAWIE POWOŁYWANIA KOMISJI
ROZPATRUJĄCYCH SPRAWY CZŁONKÓW NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ**

Naczelna Rada Harcerska upoważnia Prezydium Naczelnej Rady Harcerskiej do powoływania doraźnych komisji w celu rozpatrywania sporów między członkami Naczelnej Rady Harcerskiej.

Sekretarz Generalny
Naczelnej Rady Harcerskiej
Kazimiera Świątłochowska, hm.

Komisje te mogą być powoływane w okresie do Walnego Zjazdu Związku Harcerstwa Polskiego i wybrania na nim Sądu Harcerskiego.

Przewodniczący
Naczelnej Rady Harcerskiej
Aleksander Kamiński, hm.

**UCHWAŁA
NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ**

z dnia 23 czerwca 1957 roku

**W SPRAWIE PRZYJĘCIA REZYGNACJI
CZŁONKA KOMISJI REWIZYJNEJ ZHP I DORADCY NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ**

Naczelna Rada Harcerska przyjęła rezygnację: hm. Jadwigi Possart — ze stanowiska członka Komisji Rewizyjnej ZHP.

Sekretarz Generalny
Naczelnej Rady Harcerskiej
Kazimiera Świątłochowska, hm.

hm. Janusza Wierusz-Kowalskiego — ze stanowiska doradcy Naczelnej Rady Harcerskiej.

Przewodniczący
Naczelnej Rady Harcerskiej
Aleksander Kamiński, hm.

**UCHWAŁA
NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ**

z dnia 23 czerwca 1957 roku

W SPRAWIE ZAPROSZENIA DORADCÓW NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ

Naczelna Rada Harcerstwa zaprosiła na doradców Naczelnej Rady Harcerskiej:

Sekretarz Generalny
Naczelnej Rady Harcerskiej
Kazimiera Świątłochowska, hm.

hm. Alicję Dziewanowską,
hm. Jadwigę Possart.

Przewodniczący
Naczelnej Rady Harcerskiej
Aleksander Kamiński, hm.

**UCHWAŁA
NACZELNEJ RADY HARCERSKIEJ**

z dnia 23 czerwca 1957 roku

W SPRAWIE KOMISJI WYDAWNICZEJ PRZY NACZELNEJ RADZIE HARCERSKIEJ

Naczelna Rada Harcerska powołuje Komisję Wydawniczą przy Naczelnej Radzie Harcerskiej.

Sekretarz Generalny
Naczelnej Rady Harcerskiej
Kazimiera Świątłochowska, hm.

Przewodnictwo tej Komisji powierzyła dh hm. Alicji Dziewanowskiej.

Przewodniczący
Naczelnej Rady Harcerskiej
Aleksander Kamiński, hm.

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERSTWA

Warszawa, dnia 26 kwietnia 1957 roku

ROZKAZ L. 11/57

1. ZARZĄDZENIA STAŁE OBOWIĄZUJĄCE

1.1. Zatwierdzenie instrukcji i regulaminów

a) Zatwierdzam „G1-IV/57 Instrukcję o działalności finansowo-gospodarczej drużyny harcerskiej”, która stanowi załącznik do niniejszego rozkazu.

b) Zatwierdzam „G2-IV/57 Instrukcję o zasadach działalności finansowo-gospodarczej komend chorągwi i hufców”. Stanowi ona załącznik do niniejszego rozkazu.

c) Zatwierdzam „G3-IV/ Instrukcję w sprawie zwrotu kosztów podróży i przeniesień służbowych pracowników Związku Harcerstwa Polskiego”, która stanowi załącznik do niniejszego rozkazu.

d) Zatwierdzam „G4-IV/57 Instrukcję o składkach członkowskich”. Stanowi ona załącznik do niniejszego rozkazu.

3. MIANOWANIA INSTRUKTORÓW

8.3. Przyznanie stopnia podharcmistrza(ny)

Główna Kwatera Harcerstwa przyznała stopień podharcmistrza(ny) w dniu 26 IV 1957 roku druhom(nom):

Główna Kwatera Harcerstwa

Krystyna Gorzkowska
Zofia Skórzyńska

Czuwaj!

Naczelnik Harcerstwa...
Zofia Zakrzewska, hm.

Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery
Harcerstwa L. 11/57, pkt 1.1.a. z dnia
26 kwietnia 1956 roku

Warszawa, dnia 17 kwietnia 1957 roku

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERSTWAG1 — IV/57 INSTRUKCJA O DZIAŁALNOŚCI FINANSOWO-GOSPODARCZEJ
DRUŻYNY HARCERSKIEJ

1. Zakożenia ogólne

1.1. Drużyna jako podstawa jednostka organizacyjna ZHP prowadzi samodzielną działalność finansowo-gospodarczą.

1.2. Komendy chorągwi i hufców mają obowiązek kontroli gospodarki drużyny. Komendy chorągwi i hufców jak również Główna Kwatera nie ponoszą jednak odpowiedzialności prawnej lub materialnej z tytułu działalności finansowo-gospodarczej drużyny.

1.3. Odpowiedzialnym za majątek i gospodarkę drużyny jest jej drużynowy, a w wypadku jego niepełności opiekun drużyny (patrz Instrukcja o organi-

zacji drużyny harcerskiej — pkt 10.3). Wszelkie decyzje w sprawach gospodarczych podejmuje drużynowy w ścisłym porozumieniu z radą drużyny.

2. Zadania

Do zadań finansowo-gospodarczych drużyny należą:

1. Gospodarka majątkiem i sprzętem drużyny.
2. Planowanie wydatków oraz zabezpieczenie wpływów dla ich pokrycia.
3. Inkasowanie (przyjmowanie i rejestracja) składek organizacyjnych.

Centralny Ośrodek Harcerski w Cieplicach

Zenoida Igielska

Chorągiew Krakowska

Anna Andruskiewicz
Franciszek Dębski
Jan Dutkiewicz
Stanisław Rybicki
Krzysztof Szczygiel

Chorągiew Warszawska

Irena Ciszewska
Krystyna Górzanka
Włodzimierz Lewiński
Jerzy Mazurki
Zbigniew Nelken
Zdzisław Nowakowski
Danuta Pawłowska
Jerzy Podlaski
Bożena Strzałkowska

Chorągiew Zielonogórska

Eliasz Borda
Zbigniew Czarnuch
Anna Masłowicz
Benedykt Plekarski
Zbigniew Siwek
Henryk Słasiak

2.1. Prowadzenie dokumentacji wszystkich wpływów i wydatków.

3. Gospodarka majątkiem drużyny

3.1. Każdy harcerz ma obowiązek czuwać nad całością i stanem majątku drużyny. Meble, sprzęt obozowy i wycieczkowy, książki itp. oraz pieniądze stanowią wspólną własność członków drużyny, zdobywaną zbiorowym wysiłkiem, zaradnością i gospodarnością.

L.p.	Nazwa przedmiotu	Rodzaj lub znak szczegółowe	Ilość	Uwagi
1	2	3	4	5

Objaśnienie:

Rubryka 1 — liczba porządkowa
Liczbę tę wraz ze skrótem lub numerem drużyny należy umieścić na trwale na wypisywanym przedmiocie. Będzie to tzw. cecha inwentarzowa przedmiotu.

Przykład: Pod liczbą porządkową 12 mamy wpisany stół ping-pongowy. Na spodniej stronie malujemy farbą znak: „12/39 WDH” (skróty 39 Warszawskiej Drużyny Harcerskiej).

Rubryka 2 — nazwa przedmiotu

Do książki w tej rubryce wpisujemy nazwę fabryczną lub katalogową, jednoznacznie określając przedmiot.

Rubryka 3 — rodzaj lub znaki szczegółowe

W rubryce tej określamy bliżej przedmiot wpisany w rubryce 2.

Rubryka 4 — ilość

Rubryka ta nie wymaga objaśnień.

Rubryka 5 — uwagi

W tej rubryce możemy podać skąd przedmiot pochodzi, kto i kiedy wykonał remont, dlaczego przedmiot został skreślony ze stanu inwentarza itp. Księgę inwentarza drużyny prowadzimy rodzajami sprzętu. Wpisujemy więc stoły po stolkach, krzesła po krzesłach itp., nie mieszając sprzętu jednego rodzaju z innym sprzętem.

3.4. Dla kontroli sprzętu wypożyczonego gospodarz prowadzi oddzielny zeszyt kontrolny.

Wypożyczanie sprzętu dla zastępów następuje za zgodą drużynowego.

Wypożyczanie sprzętu poza obręb drużyny nie jest wskazane. Może ono jednak nastąpić na podstawie uchwały rady drużyny akceptowanej przez komendę hufca. Wypożyczenie sprzętu pojedynczym harcerzem lub nieorganizowanym grupom harcerzy jest niedozwolone.

4. Prowadzenie dokumentacji wpływów i wydatków

4.1. Rejestrację wpływów i wydatków prowadzi skarbnik drużyny poprzez:

3.2. Bezpośrednią opiekę i kontrolę nad majątkiem drużyny sprawuje jej gospodarz, który jest członkiem rady drużyny.

Gospodarz drużyny dokonuje raz w roku (najlepiej na początku roku szkolnego) przy udziale 2-3 harcerzy spisu mebli, sprzętu i wyposażenia drużyny. Na podstawie tego spisu wypełnia on książkę inwentarzową.

3.3. Książkę taką można nabyć w sklepie lub sporządzić ją samemu w grubym zeszycie z następującymi rubrykami:

- 1) Książeczkę oszczędnościową PKO,
- 2) poprzez książkę kasową.

4.2. Wpłaty i podjęcia z książeczki PKO odbywają się na podstawie 2 podpisów łącznie: drużynowego (opiekuna drużyny) i skarbnika. W tym celu należy odpowiednio wypełnić pełnomocnictwo na jednej z ostatnich stron książeczki oszczędnościowej. Wszelkie sumy podjęte z PKO muszą być wykazane w książce kasowej.

4.3. Książka kasowa drużyny — to zwykły zeszyt, w którym z lewej strony wpisuje się dochody (pogotówne, subwencje, dochód z warsztatów drużyny, dochód z imprez itp.), z prawej zaś wszystkie wydatki (wydatki gospodarcze, prenumeraty pism, wydatki na wycieczki itp.).

Kartek w książce kasowej wydierać nie wolno, muszą być one kolejno ponumerowane. Ostatnia strona tej książki podpisana jest przez hufcowego.

4.4. Każda pozycja wpływów i wydatków zanotowana w książce kasowej musi mieć odpowiedni d o w ó d kasowy.

4.5. Dla dowodów przyjęcia wpływów wpływów kwitałusz przychodowy „kasa przyjęcia”, w którym trzeba pisać przez kółka ówkiem kopioywny.

Original kwitu otrzymuje wplacający, a kopia służy do zapisania w książce kasowej. Kwity muszą być kolejno numerowane i podpisane (czytelnie) przez wplacającego i skarbnika, z wyraźnym zaznaczeniem celu wpłaty.

4.6. Dla wydatków dowodem kasowym jest oryginalny rachunek na sumę wydaną z kasy, pisany atramentem lub ówkiem kopioywny. Rachunek wystawia i podpisuje firma względnie osoba, u której zakupuje się towar; winna ona przy tym podać dokładny swój adres. Nie może wystawić rachunku za dostarczony towar skarbnik ani drużynowy. W wyjątkowym wypadku, kiedy dostawca towaru nie umie pisać, podpisuje on rachunek krzyżykiem; jako świadkowie podpisują również rachunek dwie osoby kupujące, podając swój dokładny adres (nazwiska muszą być wypisane czytelnie). Na rachunku musi być wyraźnie zaznaczone, na co wydano pieniądze.

4.7. Wszelkie rachunki (kwity rozchodowe) powinny być ponumerowane kolejno, wpięte w teczkę „dowodów kasowych” i przechowywane w porządku. Każdy

wydatki pieniężny z kasy musi być akceptowany przez drużynowego (opiekuna drużyny) i rachunek rozpoznawczy jego podpisem z wyjaśnieniem przeznaczenia lub celowości zakupu czy usług.

4.8. W księżce kasowej zapisujemy aramentem; nie wolno zeskrobywać i przebrać białej cyfr. Liczbe błędnie wpisana należy przekreślić czerwonym aramentem i tymże aramentem wpisać właściwą liczbę nad przekreśloną.

4.9. Dwa razy do roku — to jest w dniu 31 grudnia i 25 czerwca — należy zrobić zestawienie wpływów i wydatków, wyciągając przy tym saldo.

4.10. Skarbnik przechowuje gotówkę pod zamknięciem, do którego on wyłącznie posiada klucz. Pogotowie kasowe, tj. stan gotówki w kasie przy końcu dnia, nie może wynosić więcej jak 50 zł. Reszta pieniędzy należy skarbnik odprowadzić każdorazowo na konto pieniężne PKO. Stan gotówki w kasie winien skarbnik przedłożyć w każdym czasie do wglądu osobom kontrolującym. Upoważnieni do kontroli są: drużynowy, komendant hufca lub delegatowi przez niego instruktorzy. Poza tym kontrole przeprowadzają władze harcerek.

5. Inkasowanie składek organizacyjnych

5.1. Zbieranie składek (pogłównego) należy do obowiązków skarbnika, który może w tym względzie korzystać z pomocy zastępczych. Skarbnik inkasuje pogłównie w ustalonych miesięcznych terminach. Sam przestrzega miesięcznego terminu wpłat do hufca na własnej części składki.

5.2. Przychodzenie składki w kwitariuszu „kasa przyjęcia” oraz w księżce kasowej powinno odbywać się zbiorowo dla poszczególnych zastępów, aby uniknąć drobiazgowego wypełniania kwitów dla wszystkich „złotówek” oddzielnie. W tym celu na kwicie należy wpisać nazwiska wszystkich wpłacających członków danego zastępu oraz miesiące, za które wpłacają składki.

5.3. Skarbnik prowadzi bieżącą kontrolę opłat składki członkowskich.

5.4. W myśli instrukcji o składkach wysokość pogłównego wynosi 1 zł miesięcznie, z czego drużyna zatrzymuje u siebie 30 groszy. Od całości lub części opłaty składki może zwolnić niektórych członków drużyny rada drużyny na wniosek zastępczego.

6. Planowanie wydatków i wpływów

6.1. W oparciu o ramowy plan pracy drużyny na początku roku szkolnego skarbnik wspólnie z drużynowym opracowują plan finansowy wpływów i wydatków.

6.2. Suma wydatków nie powinna przewyższać sumy planowanych wpływów. Wydatki w drużynie powinny w zasadzie ograniczać się do zakupu sprzętu, książek i innych materiałów. Inne koszty związane z działalnością drużyny (wyżywienie na wyjeżdżających, przejazdy itp.) powinni pokrywać członkowie drużyny.

6.3. Wpływy należy planować realnie, bez zbytecznego optymizmu. Przy opracowaniu planu wpływów bardzo pożądaną jest pomoc przedstawiciela zarządu koła przyjaciół harcerstwa przy drużynie.

6.4. Opracowany projekt budżetu drużyny powinien być zatwierdzony na wspólnym posiedzeniu rady drużyny oraz zarządu KPH.

7. Uwagi końcowe

7.1. Wychowanie gospodarcze w drużynie stanowi bardzo ważny element pracy harcerek. Harcerz jest zaradny i oszczędny. Nie tylko nie niszczy wspólnego dobra, ale wespół z innymi harcercami chroni je i powiększa.

Przeżręganie niniejszej instrukcji w drużynie stanowi warunek gospodarczego wychowania harcerek.

7.2. Dla drużyny zuchowych uwagi i wskazówki o prowadzeniu gospodarki ustala oddzielna instrukcja „O księżce pracy drużyny, księżce pracy drużynowego zuchów i innych dokumentach obowiązujących w drużynie zuchów”.

Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery
Harcerstwa L. 11/57, pkt 1.1.b. z dnia
26 kwietnia 1957 roku

Warszawa, dnia 17 kwietnia 1957 roku

GR-IV/57 INSTRUKCJA O ZASADACH DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ I GOSPODARZEJ KOMEND CHORĄGWI I HUFców

1. Założenia ogólne

1.1. Działalność finansowa i gospodarka ZHP opiera się na obowiązujących ogólnie przepisach ustawodawstwa państwowego oraz zarządzeniach Kwatery Głównej Harcerstwa.

1.2. Podstawą dla działalności finansowo-gospodarczej jest budżet Związku Harcerstwa Polskiego, w którego skład wchodzi budżety poszczególnych chorągwi.

1.3. Prawnym właścicielem i dysponentem majątku ruchomego, nieruchomości i funduszu ZHP z upoważnieniem Naczelnej Rady Harcerskiej jest Główna Kwatera Harcerstwa, która porucza wymieniony majątek terenowym instancjom ZHP, dla użytkowania go w celach organizacyjno-programowych.

1.4. Odpowiedzialnym przed Główną Kwaterą za stan majątku i finansów na terenie chorągwi jest komendant chorągwi.

2. Budżet i finansowanie

2.1. Roczny budżet ZHP po zatwierdzeniu przez władze państwowe zostaje rozpracowany za poszczególne komendy hufca (hufcowy) w zakresie wydatków stałych (osobowych, administracyjno-gospodarczych i częściowo organizacyjno-treningowych, jak koszty podróży i wydatki kancelaryjne).

2.2. Wydatki szkoleniowe, organizacyjne i propagandowe (HSD) oraz zakup inventarza, kapitalne remonty budynków i samochodów stanowią pozycje budżetu centralnego, z których GKH będzie przekazywać chorągwiom fundusze na podstawie szczegółowych wniosków komend chorągwi.

2.3. Wnioski na subwencje dodatkowe przesyła komenda chorągwi do GKH najdalej do 15-go bieżącego miesiąca na miesiąc następny.

2.4. Główna Kwatera przekazuje całość dotacji miesięcznej dla komend chorągwi raz w miesiącu w terminie do 3-go każdego miesiąca, z jednoczesnym przesłaniem zestawienia limitów budżetowych.

2.5. Komendy chorągwi rozpracują budżety komend hufców niezwłocznie po otrzymaniu zatwierzonego budżetu chorągwi z uwzględnieniem wydatków stałych. Wnioski o subwencje dodatkowe dla komend hufców zatwierdzają i finansują komendy chorągwi.

2.6. Komendy chorągwi przekazują komendom hufców dane w dwóch ratach miesięcznych. Do 10-go każdego miesiąca — dotając na działalność, a do 28-go na wypłatę poborów.

2.7. Przerzuty (virement) budżetowe są w komendach hufca niedozwolone. Virement budżetu w komendzie chorągwi może nastąpić za zgodą Kwatery Głównej.

2.8. Komendy chorągwi zobowiązane są troszczyć się o bieżące wpływy z tytułu składek harcerek i instruktorów oraz z tytułu wpłat za odpłatne materiały. W tym celu wydziały finansowo-gospodarcze komend chorągwi winny dokonywać systematycznej analizy wpływów i opłat, a wyniki przedkładać każdego miesiąca na posiedzeniach komend chorągwi do rozpatrzenia i ustalenia odpowiednich wniosków.

2.9. Wpływy obecne w komendach chorągwi i hufców będą zaliczone na poczet bieżących wydatków budżetowych. Sumy tych wpływów powinny mieć przeznaczenie specjalne, zatwierdzone dla hufca uchwałą komendy hufca a dla chorągwi uchwałą komendy chorągwi.

2.10. Wszelkie wpływy obecne winny być ujęte w księgowości hufca i chorągwi. Otwieranie i prowadzenie innych rachunków bankowych oprócz bieżącego rachunku w Narodowym Banku Polskim bez zgody Głównej Kwatery jest niedozwolone.

3. Dyspozycje funduszy

3.1. Prawo do dysponowania funduszami i innymi środkami materialnymi komendy chorągwi przysługuje komendantowi chorągwi, który za pośrednictwem poszczególnych wydziałów merytorycznych komendy chorągwi zleca wykonanie zadań gospodarczych wydziałowi finansowo-gospodarczemu komendy chorągwi.

3.2. Kierownik wydziału finansowo-gospodarczego komendy chorągwi z tytułu pełnionej funkcji ponosi

odpowiedzialność i korzysta z uprawnień głównego księgowego w jednostkach administracji państwowej.

3.3. W komendzie hufca funduszami ZHP dysponuje komendant hufca (hufcowy), który może upoważnić kwatremistrza hufca lub instruktora do prowadzenia kasy i dokumentacji finansowej na podstawie uchwały komendy hufca.

3.4. Przy wszelkich dyspozycjach z bieżącego rachunku bankowego NBP obowiązuje zasada dwóch podpisów, przy czym w komendzie chorągwi obowiązuje każdorazowo podpis kierownika wydziału finansowo-gospodarczego lub starszego księgowego, a w komendzie hufca podpis hufcowego i instruktora upoważnionego do stałego prowadzenia spraw finansowych i gospodarki hufca.

3.5. Środki pieniężne i materialowe asygnują wydziały finansowo-gospodarcze komendy chorągwi na działania sprawowanych zamówień, faktur, list plac i innych formalnych dokumentów akceptowanych przez komendanta chorągwi lub upoważnionego zastępcę. Każde zlecenie wypłaty winno być podpisane przez kierownika wydziału finansowo-gospodarczego lub starszego księgowego.

3.6. Rozliczenie z pobranej zaliczki winno nastąpić niezwłocznie po wydatkowaniu pobranych sum. Pobrana zaliczka nie może być użyta na inne cele niż wymienione w zapotrzebowaniu, ani też oddziapana osobie trzeciej. Niezwyciężenie się z poprzedniej zaliczki powoduje wstrzymanie dalszych zaliczek oraz obciążenie osobistego konta zaliczobiorcy. Załużenia obciążenie osobistego konta zaliczobiorcy. Załużenia obciążenie osobistego konta zaliczobiorcy. Załużenia obciążenie osobistego konta zaliczobiorcy.

3.7. Przy realizacji rachunków obowiązuje jak najszersze stosowanie zasady obrotu bezgotówkowego. Wszelkie zamówienia usług lub towarów na piśmie bez podpisu kierownika wydziału finansowo-gospodarczego nie mogą być honorowane. Kierownik wydziału finansowo-gospodarczego i starszy księgowy mają obowiązek kontroli zamierzonych wydatków pod względem celowości i zgodności z budżetem.

3.8. Pogotowie kasowe w komendzie chorągwi ustala się na 1000 złotych, a w komendzie hufca na 200 złotych.

4. Gospodarka inwentarzowa i materialowa

4.1. Komendy chorągwi i hufców nie mają prawa sprzedawać lub przekazywać poza obręb ZHP ruchomości, sprzętu lub urządzeń bez pisemnej zgody Głównej Kwatery Harcerstwa.

4.2. Sprzet i ruchomości ZHP podlegają oznakowaniu i ewidencji niezwłocznie po ich nabyciu lub przekazaniu. Za bieżące prowadzenie ksiąg inwentarza i sprzętu są odpowiedzialni: w komendzie chorągwi — kierownik wydziału finansowo-gospodarczego, a w komendzie hufca — komendant hufca.

4.3. Sprzet i inwentarz komendy hufca pochodzący z darowizn należy ewidencjonować niezwłocznie po otrzymaniu go na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego, z określeniem opisu ruchomości, jego stanu i wartości, złączając przy tym pismo instytucji zawiadamiającej o darowiznie. Przy składaniu miesięcznych rozliczeń w komendzie chorągwi hufce przed-

klada każdorazowo meldunek o stanie inwentarza z kopią odpowiednich protokołów zdawczo-odbiorczych. Meldunek ten stanowi podstawę do zwiększenia ogólnej wartości środków trwałych hufca w księgowości komendy chorągwi.

4.4. Komendy chorągwi i hufców są zobowiązane do bieżącego prowadzenia ewidencji materiałów i sprzętu w magazynach.

Na szezebla chorągwi winna być prowadzona ilościowo-wartościowa ewidencja magazynu.

W hufcach ewidencją ilościowo-wartościową winny być objęte kryzys harcerek, księżeczki instruktor-skie i inne odpłatne wydawnictwa organizacyjne, dalej — materiały oraz sprzęt kwatermistrzowski.

4.5. Za wszelkie towary, materiały, sprzęt itp. pobrane z magazynu odpowiada personalnie osoba kwitująca ich odbiór do czasu wyliczenia się (rozchodzenia lub zużycia) na podstawie odpowiednich dokumentów.

Podstawą do wydania z magazynu stanowi dokument (zlecenie), spełniający takie same warunki jak przy wypłacie gotówki z kasy.

4.6. Za bieżące prowadzenie ewidencji bibliotek i druków organizacyjnych nieodpłatnych odpowiedziałni są merytoryczni instruktorzy w komendach chorągwi i hufców.

5. Sprawozdawczość finansowa

5.1. Komendy chorągwi nadsyłają do Głównej Kwatery:

a) Do 10-go każdego miesiąca zestawienie miesięczne wykonania budżetu według ustalonego wzoru.

b) Do 15-go następnego miesiąca po zakończeniu kwartału — kwartalne zestawienie wykonania budżetu z omówieniem poszczególnych pozycji i podaniem wniosków oraz bilans działań i sald z załącznikami.

c) Do dnia 31 stycznia następnego roku — roczny bilans obrotów i sald z załącznikami oraz zestawienie wykonania budżetu za ubiegły rok wraz ze sprawozdaniem opisowym.

5.2. Komendy hufców nadsyłają do komend chorągwi do dnia 5-go następnego miesiąca miesięczne zestawienia za miesiąc ubiegły z wykonania budżetu według określonego wzoru wraz z dowodami kasowymi i bankowymi oraz meldunkiem o zmianie środków trwałych.

6. Uwagi końcowe

6.1. Działalność finansowo-gospodarczą chorągwi kontrolują: Główna Kwatera poprzez swych inspektorów lub delegowanych w tym celu instruktorów, Komisja Rewizyjna Naczelnej Rady Harcerskiej oraz państwowe organa kontroli.

Działalność finansowo-gospodarczą hufców sprawdzają komendy chorągwi poprzez delegowanych pracowników, Komisja Rewizyjna NRH oraz państwowe organa kontroli.

6.2. W uzupełnieniu niniejszej instrukcji ukazać się oddzielnie instrukcje szczegółowe:

- instrukcja budżetowa;
- instrukcja o kosztach podróży;
- instrukcja o składkach organizacyjnych;
- ramowy plan kont z komentarzem.

Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 11/57, pkt 1.1.c. z dnia 26 kwietnia 1957 roku

Warszawa, dnia 26 kwietnia 1957 roku

G3-IV/57 INSTRUKCJA

W SPRAWIE ZWROTU KOSZTÓW PODRÓŻY I PRZENIESIENIA SŁUŻBOWYCH PRACOWNIKÓW ZWIĄZKU HARCEKSTWA POLSKIEGO

1. Zakożenia ogólne

a) Ustalono niżej zasady wypłaty należności za wyjazdy służbowe dotyczący osób odbywających podróże na podstawie delegacji służbowych, wydanej przez właściwą instancję ZHP na wezwanie wyższej instancji.

b) Instrukcja ustala również zasady zwrotu kosztów przeniesienia. Dotyczą one pracowników etatowych ZHP w wypadkach przeniesienia do pracy w innej miejscowości, na podstawie wniosku danej instancji i decyzji Głównej Kwatery Harcerstwa.

2. Zasady rozliczenia wyjazdów służbowych

a) Należności za wyjazdy służbowe obejmują następujące rodzaje wydatków:

— diety;

- koszty podróży;
  - inne przejazdy;
  - noclegi.
- b) Wysokość diety:
- w okrębie i poza okresem województwa — 21 zł;
  - w okrębie powiatu — 18 zł.

Podstawą do wyliczenia diety jest potwierdzenie obecności w terenie, z dokładnym podaniem czasu przejazdu i wyjazdu.

c) Ilość diet oblicza się według czasu pobytu w terenie:

- do 8 godzin — dieta nie przysługuje;
- ponad 8 do 12 godzin — 1/2 diety;
- ponad 12 do 24 godzin — 1 dieta;
- ponad dobę do 8 następnym godzin — 1 1/2 diety;
- ponad dobę i 8 godzin do 24 następnym godzin — 2 diety;

— trzecia, czwarta i następne doby — jak druga doba.

Osobom delegowanym, które korzystają z bezpłatnego wyżywienia, diety nie przysługują.

Przykłady

- w podróży w godzinach od 9.00 do 17.00 (8 godzin) — dieta nie przysługuje;
- w podróży w godzinach od 9.00 do 21.00 (12 godzin) — pół diety;
- w podróży w godzinach od 5.00 do 19.00 (14 godzin) — cała dieta;
- w podróży od 1 lutego godz. 18.00 do 2 lutego godz. 20.00 (doba i 2 godz.) — półtorę diety;
- w podróży od 1 lutego godz. 8.00 do 2 lutego godz. 17.00 (doba i 9 godz.) — dwie diety;
- w podróży od 3 stycznia godz. 23.00 do 10 stycznia godz. 6.00 (6 dob i 7 godz.) — sześć i pół diety;
- w podróży od 3 stycznia godz. 23.00 do 10 stycznia godz. 8.00 (6 dob i 9 godz.) — siedem diet.

d) Zwrot kosztów podróży oblicza się według cen biletów kolejowych lub autobusowych, uwzględniając przy tym ceny biletów okresowych i zniżki kolejowe. W podrózach służbowych do 100 km przysługują pracownikom etatowym i na ryczałtach oraz aktywnym przejeżdżającym osobom w pośpieszonym w wagonie klasy II. Powyżej 100 km przysługuje przejazd w wagonie klasy I.

Podczas podróży w godzinach nocnych, trwających dłużej niż 6 godzin, przysługuje przejazd w wagonie sypialnym II klasy. W rozliczeniu kosztów podróży należy dołączyć bilet sypialny. Wypłaty za przejazdy autobusami należy realizować na podstawie założonych biletów, zwracając przy tym uwagę na ich aktualność.

e) Inne przejazdy dotyczą przejazdów miejskimi środkami lokomocji. W tych wypadkach przysługują ryczałt w wysokości zł 1,50 za każdą miejscowość, w której są miejskie środki lokomocji (tramwaje, autobusy itp.).

f) Zwrot za koszty noclegu wypłaca się w wysokości udowodnionej na rachunku, który należy załą-

czyć do rozliczenia. Przestrzegać należy korzystania z najtańszych hoteli, jeśli w danej instancji nie ma własnego pokoju gościnnego.

Na noclegi nieudokumentowane rachunkiem (firmowym) wypłaca się ryczałt w wysokości 8 złotych za każdy nocleg. W wypadku jeśli pobyt w tej samej miejscowości trwa bez przerw dłużej niż 5 dni — wszystkie następane ryczałty wylicza się po 4 złote za każdy nocleg.

g) Załączniki na koszty podróży mogą być wypłacane na podstawie zlecenia wypłaty, akceptowanych przez osoby delegujące; w wysokości jednak nie wyższej, niż 75% przewidywanych kosztów.

Przy wypłacie zaliczek osobom nie pracującym etatowo należy na zleceniu wypłaty wypisać ich adres zamieszkania i miejsce pracy.

Termin rozliczeń kosztów podróży ustala się do 3 dni po zakończeniu podróży.

3. Przeniesienia służbowe

a) Przeniesienie służbowe pracownika może nastąpić z zgodą Głównej Kwatery Harcerstwa.

b) Przeniesionemu zwraca się koszty przewozu urządzenia domowego. Zwroty kosztów za przewóz przysługują w wysokości taryfy kolejowej.

c) Pracownik przeniesiony na teren innego województwa, który ma na swym wyłączeniu utrzymanie rodzinne, otrzymuje ryczałt na pokrycie innych wydatków związanych z przeniesieniem w wysokości 100% jednomiesięcznego uposażenia.

d) Pracownik przeniesiony w terenie tego samego województwa, który posiada na swym wyłączeniu utrzymanie rodzinne, otrzymuje ryczałt 50% jednomiesięcznego uposażenia. Samotni nie otrzymują ryczałtu.

e) W razie przeniesienia pracownika na własną prośbę nie przysługują mu żadne należności. Mogą one jednak być przyznane w całości lub w części według decyzji kierownictwa Głównej Kwatery Harcerstwa.

f) Osoba zlecająca przeniesienie pracownika oraz akceptująca wypłatę należności bez zgody Głównej Kwatery będzie obciążona całością kosztów.

Załącznik do Rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 11/57, pkt 1.1.d. z dnia 26 kwietnia 1957 roku

Warszawa, dnia 17 kwietnia 1957 roku

ZWIĄZEK HARCEKSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCEKSTWA

G4-IV/57 INSTRUKCJA O SKŁADKACH CZŁONKOWSKICH

1. Wysokość i podział składek

1.1. Składki członkowskie harcerek (pogłównie) wynoszą 1 złoty miesięcznie. Z tego otrzymują:

- drużyna 30 gr
- hufiec 30 gr
- chorągiew 30 gr
- Główna Kwatera 10 gr

1.2. W przypadku ustalenia przez drugiego wyższych składek różnica ich wartości pozostaje do dyspozycji drużyny.

1.3. Składki instruktor-skie wynoszą 5 złotych miesięcznie, z czego przypada:

- dla komendy chorągwi 2,50 zł
- dla Kwatery Głównej 2,50 zł

2. Realizacja składek

2.1. Składki członkowskie

Na podstawie meldunków chorągwi o stanie członków na początku roku (I kwartał) Główna Kwatera ustala roczną sumę składek przypadającą na poszczególne

gólne chorągwie, które z kolei wyznaczają odpowiednie kwoty składek w stosunku rocznym do hufców. Wysokość dotacji budżetowych dla chorągwi i hufców będzie zmniejszona o sumy wyznaczonych składek co każdy kwartał.

2.2. Składki instruktorskie

Składki instruktorskie inkasują wyłącznie kasy komend chorągwi, prowadząc w tym celu odrębne kwi-

tariusze przychodowe, różne kolorami od zwykłych asygnat kasowych.

3. Ewidencja i kontrola składek

3.1. Komendy hufców prowadzą rejestr wplat drużyn z tytułu składek oraz kontrolują ewidencje opłat w drużynach.

Przykład rejestru składek w hufcu

Drużyna	Plan miesięczny w zł (— 70% ilości ogólnej harcerzy)	Składki wpłacone w miesiącach															
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII				

Analityczny rejestr prowadzi wydział finansowo-gospodarczy w komendzie chorągwi.

3.2. Ewidencję składek w drużynie określa instrukcja gospodarza drużyny. Ważnym jest, aby w książce kasowej drużyny były wykazane wpłaty składek w całości, a kwoty podlegające odrowadzeniu rozchodowane dopiero po wpłaceniu do hufca na podstawie dowodu wpłaty.

ZWIĄZEK HARCECERSTWA POLSKIEGO GŁÓWNA KWATERA HARCECERSTWA

Warszawa, dnia 10 maja 1957 roku

ROZKAZ L. 13/57

1. ZARZĄDZENIE STAŁE OBOWIĄZUJĄCE

1.1. Zatwierdzenie instrukcji i regulaminów

a) Zatwierdzam „Próby sprawności zuchowych” — część II oraz uzupełnienia i uwagi do „Prób sprawności zuchowych” — część I (część I — patrz rozkaz Głównej Kwatery Harcerstwa L. 3/57 z dnia 4 lutego 1957 roku).

„Próby sprawności zuchowych” — część II, które stanowią załącznik do niniejszego rozkazu, zawierają następujące sprawności:

- bartnik,
- gospośnia,
- leśnik,
- murarz-murarka,
- sklepowa — sklepowy,
- kuchcik,
- Bolkowy woj,
- Jarcosik,
- kramoludek,
- partyzant,
- powstaniec,
- Słowianni — Słowiannka

2. ZARZĄDZENIA BIEŻĄCE

2.1. Harcerskie stacje krótkofalowe

W ostatnim okresie szereg instytucji państwowych — a zwłaszcza wojsko — przekazuje Związkowi Harcerstwa Polskiego sprzęt radiowy. Jest on przekazywany

zarówno Głównej Kwaterze jak też i chorągwiom.

Główna Kwatera otrzymała wiadomości, że w niektórych chorągwiach planuje się po wyremontowaniu radiostacji pracować na nich w eterze. Zdarzają się wypadki samowolnego uruchomienia nadajników krótkofalowych przez harcerzy.

W związku z tym wyjaśniam, że ze względu na bezpieczeństwo jak też i planowe rozmieszczenie radiostacji w eterze, każdy pracujący nadajnik musi być bezwzględnie zarejestrowany, operator zaś posiadający musi zezwolenie na pracę (licencja na stację) w myśl obowiązujących przepisów.

Harcerska Służba Informacyjna przy Głównej Kwaterze przystąpiła do organizowania na terenie kraju radiowej sieci łączności wewnątrzorganizacyjnej. W Warszawie, jak też i w poszczególnych komendach chorągwi, zbudowane zostaną krótkofalowe stacje radiowe, które spełniać będą rolę radiotelefonów i pracować będą według ściśle opracowanego harmonogramu. W późniejszym okresie stacje nadawcze otrzymają niektóre hufce. Ponadto HSI uruchamia w końcu maja br. krótkofalową stację radiową, która podawać będzie informacje i komunikaty o pracy Związku. Pisma, w których pracować będzie stacja, podane zostaną w prasie i radiu w terminie późniejszym.

W związku z powyższym polecam komendom chorągwi:

a) Sporządzić do dnia 31 maja 1957 roku aktualne spisy posiadanego sprzętu radiowego (tj. nadajników i odbiorników krótkofalowych), z uwzględnieniem danych technicznych i stanu technicznego sprzętu. Spisy winny być aktualnie uzupełniane, sprzęt zaś zainwen-

tyzowany i ocechowany. Wykazy sprzętu przesłać do Głównej Kwatery.

b) Podległym sobie hufcom wydać rozkaz kategorycznie zabraniający uruchamiania na własną rękę radiostacji i wychodzenia w eter. (Zakaz dotyczy również komend chorągwi).

c) Do dnia 31 maja 1957 roku sporządzić spisy instruktorów z kwalifikacjami radioelektronika, po dwóch z każdej chorągwi i przesłać do Głównej Kwatery. Instruktorzy ci zostaną przeszkoleni na specjalnej kurso-konferencji i otrzymają licencje na stacje radiowe, które pracować będą w ramach łączności wewnątrzorganizacyjnej przy komendach chorągwi.

d) Zapewnić zaplecze techniczne umożliwiające normalną eksploatację i konserwację ośrodków nadawczo-odbiorczych przy komendach chorągwi. Plany w tym zakresie przesłać do Głównej Kwatery do dnia 31 maja 1957 roku.

e) Do dnia 31 maja 1957 roku sporządzić i przesłać do GKH plany ewentualnego rozmieszczenia stacji krótkofalowych w podległym sobie terenie. Punkty terenowe winny być naniesione na mapę województwa.

CHORĄGWIE

6.1. Przyjęcie do wiadomości wyników wyborów

Przyjmuję do wiadomości wyniki wyborów w następujących chorągwiach:

Chorągiew Koszalińska

wybrani w dniu 13 IV 1957 r.

Halina Burakowska
Stanisław Filipkowski
Bolesław Kujawa
Maria Mazur
Zbigniew Michta
Jerzy Miller
Edwin Ostrowski
Halina Ruszczyńska
Sylwester Rzemieniecki
Józef Sempowicz
Czesław Solecki

Chorągiew Mazowiecka

wybrani w dniu 14 IV 1957 r.

Mieczysław Cichecki
Tadeusz Dąbrowski
Czesław Dyrja
Ryszard Koronowski
Sławomir
Helena Pawłowska
Barbara Prandacka
Janusz Stępkowski
Gustaw Studziński
Maria Trojanowicz
Anna Zdzaniewicz

Chorągiew Wrocławska (Dolnośląska)

Główna Kwatera Harcerstwa po komisyjnym zbadaniu faktów zaistniałych na konferencji wyborczej w dniu 28 kwietnia 1957 roku postanawia:

- uznać wybrany skład komendy chorągwi;
- przyjąć rezygnację z tego składu komendy dh. Władysława Magiery;
- dookoptować do składu komendy dh. Zofię Skalową.

W związku z powyższym przyjmuję do wiadomości skład Komendy Chorągwi Wrocławskiej:

Maria Drzewuska
Bogusław Glaser
Wojciech Jaskot
Roman Kordek
Longin Kusiałk
Zygfryd Musiałowski
Zofia Skalowa
Bronisław Sobolask
Stanisław Sokolowski
Ludwik Szopa
Mieczysław Świętek

6.2. Mianowania komendantów chorągwi

Spośród wysuniętych przez komendy kandydatów mianuję komendantem chorągwi:
Chorągiew Koszalińska — Jerzy Miller
Chorągiew Mazowiecka — Maria Trojanowska
Chorągiew Wrocławska — Wojciech Jaskot

6.3. Inne mianowania w komendach chorągwi

W Komendzie Chorągwi Kieleckiej mianuję:

Z-ca Komendanta Chorągwi — Marian Suchan
Z-ca Komendanta Chorągwi — Maria Jezerska
Kierownik Wydziału Zuchów — Natalia Machalowa
Z-ca Kierownika Wydziału Zuchów — Zofia Dziukowska
Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Eugeniusz Czarnolecki
Kierownik Wydziału Harcerskiego — Maria Jezerska
Z-ca Kierownika Wydziału Harcerskiego — Marian Raczynski
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Julian Hender
Kierownik Sam. Referatu Obózów i Imprez Masowych — Ireneusz Nowak
Kierownik Sam. Referatu Osobowego — Alicja Zychowicz

W Komendzie Chorągwi Koszalińskiej mianuję:

I Z-ca Komendanta Chorągwi — Stanisław Filipkowski
Kierownik Wydziału Harcerskiego — Halina Ruszczyńska
Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Halina Burakowska
Kierownik Wydziału Zuchów — Maria Mazur
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Edwin Ostrowski
Kierownik Wydziału Finansowo-Gospodarczego — Bolesław Kujawa
Kierownik Sam. Referatu Obózów i Imprez Masowych — Sylwester Rzemieniecki
Kierownik Sam. Referatu Osobowego — Czesław Solecki

W Komendzie Chorągwi Lubelskiej mianuje:

Z-ca Komendanta Chorągwi — Jerzy Gronowski
Sekretarz Komendy — Henryk Poludnik
Kierownik Wydziału Harcerskiego — Henryk Kwieciński
Z-ca Kierownika Wydziału Harcerskiego — Jerzy Sobczak
Kierownik Wydziału Zuchów — Włodzisław Saran
Z-ca Kierownika Wydziału Zuchów — Wiktoryn Grabczewski
Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Jerzy Gronowski
Z-ca Kierownika Wydziału Kształcenia — Alicja Morawiecka
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Adam Szember
Kierownik Sam. Referatu Obózów i Imprez Masowych — Józef Lewenda
Z-ca Kierownika Sam. Referatu Obózów i Imprez Masowych — Henryk Haraszkiewicz
Kierownik Sam. Referatu Osobowego — Edward Janiniuk
Z-ca Kierownika Sam. Referatu Osobowego* — Stanisław Bielak

W Komendzie Chorągwi Ziemi Łódzkiej mianuje:

Z-ca Komendanta Chorągwi — Halina Jankowska
Kierownik Wydziału Zuchów — Tadeusz Daszkiewicz
Z-ca Kierownika Wydziału Zuchów — Zdzisław Fangrat
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Jerzy Nowicki
Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Stefan Tomaszewski
Z-ca Kierownika Wydziału Kształcenia Kadry — Marian Stokwiński
Kierownik Wydziału Harcerskiego — Tadeusz Darski
Kierownik Sam. Referatu Osobowego — Zenon Michalski

W Komendzie Chorągwi Opolskiej mianuje:

Z-ca Komendanta Chorągwi — Emil Włodarczyk
Z-ca Komendanta Chorągwi — Antoni Gadziński
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Emil Włodarczyk
Z-ca Kierownika Wydziału Organizacyjnego — Zenon Patrzyński
Kierownik Wydziału Harcerskiego — Jerzy Bilik
Z-ca Kierownika Wydziału Harcerskiego — Tamara Lebochowa

Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Jan Kozłowski

Z-ca Kierownika Wydziału Kształcenia Kadry — Zdzisław Czeszejo
Kierownik Wydziału Zuchów — Emil Chowański
Z-ca Kierownika Wydziału Zuchów — Amalia Bias
Kierownik Sam. Referatu Obózów i Imprez Masowych — Bronisław Sielicki
Kierownik Wydziału Finansowo-Gospodarczego — Daniel Nowak
Sekretarz Komendy Chorągwi — Władysław Czaja

W Komendzie Chorągwi Rzeszowskiej mianuje:

Z-ca Komendanta Chorągwi — Stanisława Chodźzińska
Kierownik Wydziału Harcerskiego — Stanisław Nowakowski
Kierownik Wydziału Zuchów — Antoni Gromski
p.o. Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Jan Zrzyński
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Maria Wachowska
Kierownik Sam. Referatu Obózów i Imprez Masowych — Bolesław Kret
Kierownik Sam. Referatu Osobowego — Józefa Kluzowa
Sekretarz Komendy — Julia Buczak

W Komendzie Chorągwi Wrocławskiej mianuje:

I Z-ca Komendanta Chorągwi — Zofia Skałowa
Z-ca Komendanta Chorągwi — Longin Kusiał
Z-ca Komendanta Chorągwi — Ludwik Szopa
Sekretarz Komendy Chorągwi — Mieczysław Kasprzyk
Kierownik Wydziału Harcerskiego — Ludwik Szopa
Z-ca Kierownika Wydziału Harcerskiego — Stanisław Sokolowski
Kierownik Wydziału Zuchów — Ewa Zajac
Z-ca Kierownika Zuchów — Bogusław Glaser
Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Maria Drzwuska
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Roman Korek
Z-ca Kierownika Wydziału Organizacyjnego — Jerzy Monich
Kierownik Wydziału Finansowo-Gospodarczego — Zygfryd Musiłowksi
Z-ca Kierownika Wydziału Finansowo-Gospodarczego — Teresa Uzarska
Kierownik Sam. Referatu Obózów i Imprez Masowych — Leon Pokrzysho
Komendant hutców wrocławskich — Tadeusz Dendor

Czuwają!

Naczelnik Harcerstwa
Zofia Zakrzewska, hm.

Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 12/57, pkt I.1.a. z dnia 10 maja 1957 roku

Warszawa, dnia 10 maja 1957 roku

ZWIĄZEK HARCESTERWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCESTERWA

PRÓBY SPRAWNOŚCI ZUCHOWYCH

część II

CIEKAWI LUDZIE — CIEKAWE INSTYTUCJE

Bartnik

1. Jest pracowity(a) jak pszczoła. Nigdy nie czyni pszczołom krzywdy.
2. Był(a) w pasiece. Należyście się tam zachować(a). „Odkryć(a)“ kilka tajemnic sztuki pszczelarstwa.
3. Podpatrzywał(a) życie pszczół. Tropił(a) pszczołę w czasie jednego lotu. Wymieni kilka roślin miododajnych.
4. Wie, co to jest barć, jak w dawnych czasach żyli i hodowali pszczoły bartnicy. Opowie o ich przygodach.
5. Wspólnie z innymi zuchami „założył(a) barcie“ w lesie, zabezpieczył(a) je przed miśm-lakomczuchem. Trafi do nich bez znaków.
6. Wykonał(a) dla siebie szałkę bartniczą. Śpiewa piosenkę o bartniku.

Uwagi:

Sprawność dla dziewcząt i chłopców, raczej dla zuchów młodszych (pierwszy i drugi rok zuchowania). Zdobytwaną jest w formie cyklu zabawowego. Najodpowiedniejsza pora: lato. Szczególnie korzystne warunki zdobywania stwarza kolonia.

Gospośia

1. Jest zaradka jak dobra gospodyni. Szanuje swoje i cudze rzeczy.
2. Brała udział w wyprawie po zakupy na targ lub bazar. Zna ceny najpotrzebniejszych towarów. Zna najbliższe sklepy, w których można zakupić potrzebne rzeczy. Wylizy się z otrzymanych pieniędzy.
3. Rozpalił ogień pod płytką lub umie postugiwać się kuchenką elektryczną czy gazową. Ostrożnie obchodzi się z ogniem. Potrafi ugasić mały pożar.
4. Przygotuje posiłek na dwie — trzy osoby. Usmarzy jajecznicę, usgotuje kaszkę, kłuski, ziemniaki, zaparzy herbatę. Przyrządzi dwa rodzaje salatek z surowymi, krąje równo chleb.
5. Przygotuje z innymi zuchami podwieczorek dla gości drużyny. Nakryje ładnie stół, poda do stołu, zajmie się gośmiń przy stole.
6. Zmywa w domu naczynta. Utrzymuje w porządku swój fartuszek do gospodarstwa.

Uwagi:

„Sprawność dla starszych dziewcząt (drugi lub trzeci rok zuchowania).

* Wymagania ujęte w regulaminach sprawności w cudzośłów należy rozumieć jako zabawę.

Zdobytwaną ją zuchy w formie cyklu zabawowego. Najodpowiedniejsza pora realizacji: jesień, zima. Na kolonii natomiast może być zdobywana równoległe do innych sprawności stanowiących podstawę cyklu.

Leśnik

1. Jak leśnik jest gospodarzem i przyjacielem wszystkiego, co w lesie żyje. Był w leśniczówce, opowie o pracy leśnika.
2. Czyta „leśną księgę“: rozpoznaje tropy zwierząt, rozróżnia ptaki po głosie, rozróżnia drzewa po korze i liściach. Określi wielk. drzew. Zebrał zbiór okazów kory i liści drzew leśnych. Podpatrzył żyć c. mrowiska.
3. Zna dobrze „swoją“ las, potrafi zaprowadzić do kilku kryjówek zwierząt leśnych. Nie zabłądzi w lesie, umie w lesie wskazać północ bez kompasu.
4. Brał udział w „wyprawie na kłusownika“, Zna zwierzęta chronione, wie co to są okresy ochronne i dlaczego leśnicy walczą z kłusownikami. Zna rośliny chronione.
5. Wykonał „strzelbę“ i czapkę leśnika. Zbudował paśnik i liszawkę dla drobnej zwierzyny lub karmik i pojkę dla ptaków. Przygotował pasze dla swoich „podopiecznych“.
6. Umiejętnie skrada się, celnie strzela ze „strzelby“, umie zachować się w czasie porażki lasu.

Uwagi:

Sprawność dla najstarszych chłopców (trzeci rok zuchowania). Dla zuchów-dziewcząt odpowiednikiem jest sprawność „przyjaciela lasu“. Zuchy zdobywają ją w formie cyklu zabawowego. Najodpowiedniejsza pora realizacji: jesień, zima.

Murarz — Murarka

1. Jest zręczny(a) i dokładny(a) jak dobry murarz(frka).
2. Był(a) na budowie, podpatrzył(a) tajemnic sztuki murarskiej.
3. Bawił(a) się wraz z drużyną w murarz(rkę); zbudował(a) dom z cegieł, kamieni, piasku, urządził(a) jego wnętrze. Wykonał(a) narzędzia murarskie: kielnie, pion, poziomice, ramę do robienia cegieł itp.
4. Zrobił(a) zaprawę murarską, wypalał(a) cegłę.
5. Brał(a) udział w czynnie murarskim: zalepił(a) gliną, gipsem dziurę w ścianie, ułożył(a) chodnik z cegieł lub z płaskich kamieni itp.
6. Zwinnie chodzi „po rusztowaniach“, tańczy piosły i śpiewa piosenki murarskie.

Uwagi:

Sprawność może być tematem zarówno dla chłopców jak i dla dziewcząt, tak z zuchami młodszymi jak i starszymi.

W drużynach dziewcząt należy zwrócić większą uwagę na prace „murarskiej” związane z urządzeniem wnętrza „domu”.
Sprawność „Murarza-Murarki” zdobywają zuchy w formie cyklu zabawowego.

Najodpowiedniejsza pora do realizacji: wiosna, lato, wczesna jesień.

Sklepowa — Sklepowy

Dla dziewcząt

1. Jest uprzejma i dokładna jak dobra sklepowa.
2. Podpatrzyła wszystkie tajemnicie prawdziwego sklepu.
3. Bawiła się w sklep: dokładnie mierzy i waży, szybko pakuje paczki z towarami, zlicza pieniądze z zamkniętymi oczyma, sprawnie rachuje.
4. Rozpoznaje różne towary, zna ich ceny, wie, jak obchodzić się z towarami. Urządzała wyprawy po towary (np. po szcaw, grzyby), sama wyrobiła niektóre towary (np. zabawki z kociątami).
5. Wykłada wagę i miarkę centymetrową oraz strój sklepowej (czepki, fartuch). Zrobiła torbki i pudełka na towary.
6. Starsi się wyręczać matkę w załatwianiu wszystkich drobnych sprawunków. Jest oszczędna; zbiera pieniądze w SKO lub do skarbanki.

Dla chłopców

1. Jest uprzejmy i dokładny jak dobry sprzedawca.
2. Podpatrzył skąd przychodził towar do sklepu i co się z nim dalej dzieje. Zna życie dawnych kupców; opowie jak jeździł po towary do dalekich krajów, jakie czyhały na nich niebezpieczeństwa.
3. Bawił się w sklep: dokładnie mierzy i waży, szybko pakuje paczki z towarami, zlicza pieniądze z zamkniętymi oczyma, sprawnie rachuje.
4. Rozpoznaje różne towary, zna ich ceny, wie jak się z nimi obchodzić. Urządzał wyprawy po towary (np. żółdki, grzyby), sam wyrobił niektóre towary (np. szlifował kamienie do gry w ciupry).
5. Wykłada wagę i miarkę centymetrową, torbki i pudełka na towary.
6. Starsi się wyręczać matkę w załatwianiu wszystkich drobnych sprawunków. Jest oszczędny; zbiera pieniądze w SKO lub do skarbanki.

Uwagi:

Sprawność ta ma inny regulamin dla chłopców, inny dla dziewcząt, natomiast jednakową oznakę. Może ona być tematem zabaw tak z zuchami młodszymi jak i starszymi, przy czym starsi mogą nie tylko bawić się w sklep, ale również sprzedawać w prawdziwym sklepie (np. szkolnym).

Organizując zabawy w sklepowych z chłopcami należy dość dużo czasu poświęcić przygodom dawnych kupców.

Sprawność „Sklepowej — Sklepowego” zdobywają zuchy w formie cyklu zabawowego.

Najodpowiedniejsza pora do realizacji: wiosna, jesień, zima.

ZAWSZE I WSZĘDZIE SOBIE RADZI

Kuchcik

1. Nie zabiera się do gotowania brudnymi rękami.
2. Umie rozpalić ognisko i podtrzymać ogień. Wybiera popiół z pieca i rozpałi w nim ogień.
3. Zaparzy herbatę, usmaży jajecznik lub jajko sadzone, upiecze ziemniaki w popiele. Dobrze obiera ziemniaki, porządnie kraje chleb.
4. Czyści noże, widełki i łyżki; nakrywa i sprząta ze stołu.
5. Zarządzi w wypadku małego oparzenia.
6. Śpiewa piosenkę „recepturka”.

Uwagi:

Sprawność dla starszych chłopców (drugi lub trzeci rok zuchowania).

Zdobывается równoległe z innymi sprawnościami realizowanymi w formie cyklu.

Przeznaczona jest przede wszystkim dla zuchów przebywających na kolonjach ewentualnie mogą ją zdobywać zuchy w ciągu roku szkolnego, jeśli drużyna organizuje więcej całonocnych wycieczek.

Może być zdobywana przez wszystkich zuchów lub tylko przez niektórych.

WIELKIE PRZYGODY — SZEROKI ŚWIAT

Bolkowy woj

1. Jest karny jak woj. W razie niebezpieczeństwa ma trzeci głosy.
2. Zasużył, aby nazywać się wojem. „Bronił” grodu przed napadami obcych rycerzy, chodził na wyprawę, brał udział w księżęcych turniejach i polowaniach”.
3. Brał udział w budowaniu urządzeń obronnych grodu.
4. Wykonał potrzebną do zabawy broń: kusze, strzały, miecz, włócznię, oszczep, taran oraz hełm, zbroję i tarczę.
5. Sprawnie wchodzi na drzewa, pokonuje różne przeszkody, celnie strzela z kuszy, chodził na szcudłach. Zna szyki wojenne.
6. Opowie, jak Bolkowi woje walczyli w obronie Ojczyzny.

Uwagi:

Sprawność dla chłopców, starszych zuchów (drugi lub trzeci rok zuchowania).

Tematem zabaw „Bolkowych wojów” są walki w obronie naszych zachodnich granic prowadzone przez Bolesławów, od Chrobrego do Krzywoustego. Sprawność ta należy w szczególności spopularyzować na Ziemianach Zachodnich. Zabawę w „Bolkowych wojów” należy tam łączyć z poznaniem przez zuchów epizodów z historii ich miejscowości lub polskiej okolicy.

Sprawność tę zdobywają zuchy w formie cyklu zabawowego.

Można się w nią bawić w każdej porze roku.

Janosik

1. Jest mocny wobec mocnych, słabszemu zawsze udzieli pomocy.
2. Bawił się w zbojników; opowie o Janosiku i Janosikowych chłopcach, o ich życiu i czynach.
3. Wraz z drużyną posiada jaskinię lub szlas zbojnicki w lesie; trafia dot. bez pomocy znaków.
4. Uczestniczył w „wyprawie zbojnickiej”, dokochał „zbojniczkę czynu”.
5. Wykonał strój zbojnika (kółpaki, cuche, pas) i inne przedmioty potrzebne do zabawy (ciupagę itp.).
6. Śpiewa pieśń o zbojnikach, tańczy zbojnicki pias.

Uwagi:

Sprawność „Janosika” w zależności od regionu może zmieniać fabułę i nazwę. Bohaterem tego cyklu sprawnościowego może być każda z postaci legendarnych zbojników (np. na Śląsku — Ondraszek). Bez zmian pozostaje jednak regulamin (z wyjątkiem punktu 2 od słów „... opowie o ...” itd.) i oznaka sprawności. Słowa „czyn zbojnicki” i „zbojnicka wyprawa” mają w regulaminie umowne, zabawowe znaczenie; chodzi tu po prostu o pozytywne przysługi organizowane w tajemniczy sposób.

Jest to sprawność dla chłopców, starszych zuchów (drugi lub trzeci rok zuchowania).

„Janosika” zdobywają zuchy w formie cyklu zabawowego.

Najodpowiedniejsza pora do realizacji: późna wiosna, lato, wczesna jesień.

Krasnoludek

1. Każdemu chętnie pomoże. Piata krasnoludkowa figle.
2. Zna kilka bajek o krasnoludkach; opowie jedną z nich.
3. Brała udział w świecie krasnoludków (powitanie wiosny, poszukiwanie kwiatu paproci, narada w grocie króla krasnoludków). Urządzała z całą drużyną krasnoludkową zabawę lub przedstawienie dla młodszych dzieci.
4. Wspólnie z innymi zuchami zbudowała i urządziła krasnoludkową grótę. Zrobiła sobie strój krasnoludka.
5. Podpatrzyła kiełkowanie rośliny, rozwinięcie kwiatów lub powrót ptaków.
6. Śpiewa piosenki o krasnoludkach, zatańczy krasnoludkowy pias.

Uwagi:

Sprawność dla najmłodszych dziewcząt-zuchów (bierzemy rok zuchowania).

Zdobывается jest w formie cyklu zabawowego.

Najlepszą porą do realizacji jest wiosna, ale można też bawić się w krasnoludków latem i jesienią.

Partyzanci

1. Jak partyzantowi nie trzeba mu (jej) rozkazu powtarzać. Nie opuszcza przyjaciół w biedzie.
2. Brała(a) udział w „partyzanckich walkach”, drukowała(a) ulotki w „tajnej” drukarni, celnie strzela.

Wykona(a) potrzebną do zabawy broń lub inne przedmioty. Opowie jak partyzanci walczyli o wolność Polski.

3. Posługuje się tajnymi znakami swego oddziału, zna sposoby pisania tajnych meldunków, umie dochować tajemnicy.
4. Spędza(a) jeden dzień w partyzanckim obozowisku; urządził(a) ziemiankę, trzyma(a) wartę, gotowa(a) posiłek.
5. Udzieli pomocy rannemu; zabandażuje palec, załatawuje krwotok z nosa.
6. Śpiewa partyzanckie piosenki.

Uwagi:

Tematykę partyzanckich zabaw osnujemy na historii walk partyzantów polskich z hitlerowskim najeźdźcą, a także bohaterskich walk powstańców Warszawy.

Sprawność przeznaczona jest przede wszystkim dla drużyn chłopców. Może być jednak zdobywana również w drużynach dziewcząt dla starszych zuchów.

W zabawach zuchów-dziewcząt na pierwszy plan wysuną się ćwiczenia związane ze służbą sanitarną, łącznościową, zabawa w drukarnię itp. Od dziewcząt nie należy sztywno wymagać strzelania do celu.

„Partyzanta” zdobywają zuchy w formie cyklu zabawowego.

Najodpowiedniejsza pora do realizacji: późna wiosna, lato, wczesna jesień.

Powstaniec

1. Umie dochować tajemnicy. Nie uleknę się silniejszego wroga.
2. „Był powstańcem”. Śpiewa hymn polski, zna barwy i gołę narodowe; umie oddać honory sztafeterowi swego „oddziału”.
3. Uczestniczył w łańcuchu alarmowym „oddziału”, posługiwał się hasłem lub tajnymi znakami; sprawnie i cicho staje na alarm.
4. Był „powstańcem kurierem”, przeniesie meldunek ustny złożony z 10 słów na odległość 200 m.
5. Wykonał broń lub inne przedmioty potrzebne do zabawy. Umie się ubrać do boju; oba o broń, utrzymuje w porządku swój ubiór.
6. Śpiewa pieśni powstańcze, zainscenizuje jedną z nich.

Uwagi:

Jest to sprawność dla starszych chłopców (drugi lub trzeci rok zuchowania).

W zależności od regionu i innych warunków (np. możliwość zdobycia materiału historycznego) tematykę zabaw należy powiązać z jednym z powstań ogólnopolskich — kościuszkowskim, listopadowym, styczniowym, lub w powstaniach regionalnymi (śląskie, wielkopolskie). Natomiast tematyka powstania warszawskiego objęta jest sprawnością „partyzanta”.

„Powstańca” zdobywają zuchy w formie cyklu zabawowego. Zabawę w powstańców można organizować w każdej porze roku.

Słowianin — Słowianka

Dla chłopców

1. Niezaczepiony nie napastuje nikogo, zaatakowany broni się dzielnie.
2. Bawił się w Słowian: brał udział w obronie grodu i w polowaniu, uczestniczył w obchodzie postyżyn, „kupaly”, „Marzanny” i „jękawki”.
3. Ze swymy współbratni zbudował „srodzisko”, „Osadę nawodną” lub szłał w lesie. Wyszukał w lesie pozytywne, dla „prazno” lub suszył jabłka i gruszek w popiele ogniska.
4. Wykonał luk i strzały lub oszczep i miecz. Ulepił naczyne z gliny i próbował je wypalić.
5. Wchodził sprawnie na drzewa i przelaził przez różne przeszkody. Celnie strzela z łuku lub z rżca oszczepem. Umie chronić się przy użyciu tarczy przed atakiem.
6. Śpiewa przynajmniej jedną piosenkę o Słowianach, tańczy pias słowiański, gra na jakimś instrumencie w „kapeli słowiańskiej”.

Dla dziewcząt

1. Jest gościnna i pracowita jak nasze białki słowiańskie. Dziełnie znosi trudy.

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERSTWA

PROBY SPRAWNOŚCI ZUCHOWYCH

Część I

Uzupełnienia i uwagi

Proby sprawności zuchowych, część I — zostały zatwierdzone do użytku służbowego rozkazem Głównej Kwatery Harcerstwa L. 3/57, pkt 1.1.d. z dnia 4 lutego 1957 roku — „Wiadomości Urzędowe” nr 1, str. 40.

Pomóż uzupełnienia i uwagi do tych prób sprawności.

CIEKAWI LUDZIE — CIEKAWY INSTYTUCJE

Aktor

Sprawność dla chłopców i dziewcząt, tak dla młodszycy jak i dla starszych.

Może być zdobywana zarówno w formie cyklu zabawowego jak i równolegle z innymi sprawnościami stanowiącymi podsiawę cyklu.

Najodpowiedniejsza pora realizacji: późna jesień, zima, wczesna wiosna.

Równocześnie unieważnia się uwagę dotyczącą sprawności aktora zamieszczonej w „Sprawnościach zuchowych”, część I — „Wiadomości Urzędowe” nr 1, str. 40.

Kolejarz

Sprawność dla chłopców i dziewcząt, dla zuchów młodszych (pierwszy i drugi rok zuchowania).

2. Bawiła się w Słowian: przygotowała ucztę, przyjmowała gości, orała radlem lub sochą, uczestniczyła w obchodzie „Marzanny” lub „kupaly”.
3. Wrzaz z drużyną zbudowała i urządziła domostwo słowiańskie: ziemiankę lub „osadę nawodną”. Rozpali ognisko przy pomocy kruszawy i hubki.
4. Wykonała strój słowiański i ozdoby do niego, to-pór kamienny, igłę z kości lub instrument muzyczny. Ulepiła naczyne z gliny i próbowała je wypalić.
5. Umie zachować się w lesie, zna jego najwzajemnie zwierzęta i rośliny. Wyszukała w lesie pozytywne lub kowla ryby.
6. Śpiewa przynajmniej jedną piosenkę o Słowianach, tańczy pias słowiański, gra na jakimś instrumencie w „kapeli słowiańskiej”.

Uwagi:

Sprawność posiada jednakową oznakę lecz różne regulaminy dla dziewcząt i dla chłopców. Przeznaczona jest dla starszych zuchów (drugi rok zuchowania).

Zdobywana jest w formie cyklu zabawowego.

Najodpowiedniejsza pora dla słowiańskich zuchów jest wiosna. Można również bawić się w Słowian latem lub jesienią.

Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L. 12/57, pkt 1.1.a. z dnia 10 maja 1957 roku

Warszawa, dnia 10 maja 1957 roku

Lisinosz

Sprawność dla chłopców i dziewcząt, dla młodszych zuchów (pierwszy i drugi rok zuchowania).

W drużynach dziewczęcych nie należy wymagać sztywno wypełniania pkt 6 regulaminu sprawności.

Zdobywa się ją w formie cyklu zabawowego. Najodpowiedniejsza pora realizacji: wiosna, lato i jesień.

Łotnik

Sprawność dla chłopców. Może jednak być również tematem zabaw z dziewczynkami. Dla chłopców młodszych i starszych, dla dziewcząt starszych.

Zdobywana jest w formie cyklu zabawowego. Najodpowiedniejsza pora realizacji: jesień (ze względu na latawece).

Strażak

Sprawność dla chłopców, raczej dla zuchów młodszycy i starszych (pierwszy i drugi rok zuchowania).

Zdobywana jest w formie cyklu zabawowego. Najodpowiedniejsza pora realizacji: wiosna lub jesień.

W LESIE, NAD WODĄ, W POLU, NA ŁĄCE

Przyjaciel lasu

Sprawność dla starszych dziewcząt.

Z najstarszymi dziewczętami (trzeci rok zuchowania) może być zdobywana w formie cyklu, z młodszymi (drugi rok zuchowania) — jako równoległa do sprawności cyklicznych.

Najodpowiedniejsza pora realizacji: wiosna, lato, jesień.

Ptasi opiekun

Sprawność dla starszych dziewcząt. Może być jednak zdobywana również przez starszych chłopców.

W formie cyklu należy ją zdobywać tylko z najstarszymi (trzeci rok zuchowania), z młodszymi (drugi rok zuchowania) — raczej jako równoległą do sprawności cyklicznych.

„Ptasiego opiekuna” mogą zuchy zdobywać tylko późną jesienią i zimą lub wczesną wiosną.

ZAWSZE I WSZĘDZIE SOBIE RADZI

Człowiek zimy

Sprawność dla starszych dziewcząt i chłopców.

Zdobywana w formie cyklu zabawowego. Realizacja możliwa tylko w zimie (konieczny śnieg).

Majsterklepka

Regulamin podany w rozkazie L. 3/57 („Wiadomości Urzędowe” nr 1) obowiązuje chłopców. Dla dziewcząt wprowadza się nowy regulamin, utrzymując jednolitą oznakę.

Dla dziewcząt

1. Chce mieć więcej niż umie. Chciałaby wszystko umieć zrobić.

2. Zrobiła dla domu, szkoły czy na kolonii drobny przedmiot codziennego użytku np. wieszak, ściereczkę do kurzu, koszyczek.

3. Naprawi drobne uszkodzenie np. zaceruje rozdartą sukienkę, sklei żyłki dzbanek, wymieni przepaloną żarówkę, doprowadzi do porządku zniszczone książki. Wykona trzy zabawki, naprawi zabawki zepsute.

4. Brała udział w ozdobieniu ścian w klasie, domu lub łóżce drużyny.

5. Sprawnie posługuje się nożyczkami, igłą, nożem, młotkiem i obegami, przyrządziła klej.

Uwagi:

Sprawność dla starszych chłopców i dziewcząt (drugi i trzeci rok zuchowania), przy czym posiada jednakową oznakę lecz różne regulaminy.

Zdobywanie organizuje się raczej równoległe do innych sprawności stanowiących podsiawę cyklu, chociaż nie jest wykluczone wykorzystanie „majsterklepek” jako podstawy w cyklu lub z najstarszych chłopców.

Możliwość realizacji w każdej porze roku.

Porządniki — Porządnika

Regulamin podany w rozkazie L. 3/57 („Wiadomości Urzędowe” nr 1), utrzymuje się jako regulamin sprawności dla chłopców. Dla dziewcząt wprowadza się nowy regulamin, utrzymując jednolitą oznakę.

Dla dziewcząt

1. Żyje w przyjaźni z wodą, mydłem, grzebieniem i szczeleczką do zębów.

2. Chodzi schludnie ubrana, porządnik składa swoje rzeczy, starannie ściela swoje łóżko.

3. Dba o porządek w swoim domu i w szkole. Zamiecie podłogę bez wnoszenia kurzu, poukłada rozrzucone rzeczy, zetrze kurz i ustawi sprząty tak, jak stać powinny. Zmieni wodę kwiatom, podleje rośliny w doniczkach.

4. Uoszuje drobny przedmiot (np. stoleczek, laweczkę), upierze drobne rzeczy.

5. Potrafi opatrzyć skaleczony palec, sytużone kolano, zaimatować krew z nosa.

6. Zrobi kosz do śmieci, ściereczkę do kurzu, śmietniczkę itp.

Uwagi:

Sprawność dla młodszych chłopców i dziewcząt (pierwszy lub drugi rok zuchowania).

Może być zdobywana jako równoległa do innej sprawności cyklicznych.

Najodpowiedniejsze warunki do jej zdobywania stwarza kolonia zuchowa.

Sobieradek

Sprawność dla starszych dziewcząt i chłopców. Zdobywana może być tylko równoległe do innych cyklicznych sprawności. Szczególnie dogodne warunki do realizacji na kolonii lub półkolonii, poza tym w ciągu całego roku.

Wszędzielski — Wszędzielska

Sprawność dla starszych dziewcząt i chłopców. Można ją zdobywać w formie cyklu zabawowego (np. zabawa w miasto i wszystkie jego instytucje) lub w formie szeregu wytyczek (z najstarszymi jako zajęcia przygotowujące zuchów do pracy harcerskiej). Najodpowiedniejsza pora realizacji: wiosna, lato, jesień, szczególnie dogodne warunki — na kolonii lub półkolonii.

WIELKA PRZYGODA — SZEROKI ŚWIAT

Eskimos

Sprawność dla młodszych chłopców i dziewcząt. Zdobywanie w formie cyklu zabawowego. Możliwość realizacji tylko zimą (konieczny śnieg).

Pan Twardowski

Sprawność dla dziewcząt i chłopców, zarówno dla starszych jak i dla młodszycy.

Zdobywanie w formie cyklu zabawowego. Możliwość realizacji w każdej porze roku, chociaż raczej nleżaboby wykluczyć lato ze względu na możliwość doboru odpowiedniejszych na ten okres sprawności.

ZWIĄZEK HARCESTERWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCESTERWA

Warszawa, dnia 28 maja 1957 roku

ROZKAZ L. 13/57

1. ZARZĄDZENIA STAŁE OBOWIĄZUJĄCE

1.1. Zatwierdzenie instrukcji i regulaminów

a) Zatwierdzam ZS-V/57 Instrukcję o odznakach harcerek i suchowych¹, która stanowi załącznik do niniejszego rozkazu.

2. ZARZĄDZENIA BIEŻĄCE

2.1. Wielki Spis Harcerski

Zarządzam przeprowadzenie w miesiącu czerwiec 1957 roku Wielkiego Spisu Harcerskiego. Celem spisu jest uzyskanie danych statystycznych potrzebnych do planowania rozwoju Związku, szkolenia, prawidłowego zabezpieczenia bazy gospodarczej itd.

Wielki Spis wykaże naszą sprawność organizacyjną — trzeba go zrobić szybko i dokładnie. Komendy chorągwi i hufców powinny uruchomić cały stojący do dyspozycji aktyw instruktorski, aby spis zakończyć do końca czerwca br.

Wielki Spis Harcerski polega na zebraniu danych o drużynach, funkcyjnych i drużynowych (arkusz spisowy A1, B1) oraz o członkach, instruktorach i współpracownikach komend hufców i chorągwi (arkusz spisowy B2).

Dane z arkuszy spisowych w komendach hufców, a następnie w komendach chorągwi są przenoszone na arkusze zbiorcze.

Ani jedna drużyna, ani jeden członek nie pracujący instruktor nie powinni znaleźć się poza spisem.

Komisarzem Wielkiego Spisu Harcerskiego mianuję dh. pfm. Danutę Dyjową.

2.2. Udział harcerzy w opiece nad miejscami walk i meczestwa

Związek nasz w pracy ideowej czerpie z tradycji walk rewolucyjnych i wolnościowych narodu polskiego, za szczególnie nam bliskich bohaterów walk klasy robotniczej.

Zaangażowanie młodzieży z faktami historycznymi świadczącymi o umiłowaniu przez naród polski wolności i niezależności jest jednym z elementów naszej pracy harcerskiej.

Dlatego Główna Kwatera Harcerska poleca jednostkom organizacyjnym rozłożyć opiekę nad miejscami walk i meczestwa poprzez różnorodne formy pracy harcerskiej, jak na przykład:

- odszukiwanie, zbieranie informacji, doraźne uprządkowanie mogił żołnierskich, miejsc straceń — w czasie trwających obozów letnich i wycieczek; po zakończeniu obozu lub krótkotrwałego pobytu na jakimś terenie — dalszą opiekę nad tymi miejscami można przekazać najbliższemu drużynie lub najbliższej szkole;
- zorganizowanie stałej opieki nad miejscami walk i meczestwa (utrzymanie porządku, ozdobienie kwiatami itp.) przez miejscowe jednostki harcerek — drużyny, komendy hufców;
- przeprowadzenie przez zastępy wywiadów o historii odnalezionych miejsc, spisywanie relacji naucek świadków i zbieranie wszystkich danych, które mogą mieć znaczenie dla niektórych opracowań historycznych.

Komendy hufców i chorągwi powinny współpracować z odpowiednimi władzami Związku Bojowników o Wolność i Demokrację celem przekazywania szlachetnej przez harcerzy informacji oraz nawiązanie bezpośredniego kontaktu pomiędzy drużynami a zasłużonymi działaczami i uczestnikami walk.

8. CHORAĞWIE

6.1. Przyjęcie do wiadomości wyników wyborów

Chorągiew Olsztyńska (Warmińsko-Mazurska)

Główna Kwatera Harcersstwa postanowiła w dniu 21 maja 1957 roku przyjąć do wiadomości skład Komendy Chorągwi Olsztyńskiej:

Piotr Banach
Jan Bojarski
Danuta Duda
Stanisław Grzyckiński
Barbara Jankowska
Jerzy Krzywoszewski
Andrzej Łagowski
Mieczysław Ogórzały
Janina Pelczarska
Henryk Wawrzyniak
Bronisław Zgola

Chorągiew Bydgoska

Główna Kwatera Harcersstwa na wspólnym posiedzeniu z Prezydium NRH w dniu 11 maja 1957 roku postanowiła — po wysłuchaniu sprawozdania komisji działającej na terenie Chorągwi Bydgoskiej — podzielić swoją decyzję o unieważnieniu wyborów, które odbyły się w tej chorągwi w dniu 28 kwietnia 1957 roku. Stwierdzono bowiem brak wymaganej ilości delegatów oraz zaistnienie na sal obrad atmosfery moralnego nacisku, niesprzyjającego swobodnym wyborom.

Główna Kwatera Harcersstwa wspólnie z Prezydium NRH postanowiła ponadto zawiesić odbycie wyborów w Chorągwi Bydgoskiej do czasu wytworzenia się na tamtejszym terenie warunków współpracy pomiędzy różnymi grupami instruktorów.

Główna Kwatera Harcersstwa w dniu 21 maja 1957 roku na wniosek komisji powołała Komendę Chorągwi Bydgoskiej w składzie:

Maria Buczkowska
Hieronim Igmasiak
Maria Kosiorek
Kazimierz Kruszewski
Zbigniew Lewandowski
Jerzy Marciniak
Józef Szala
Bronisław Talaśka
Edward Wobudzki
Jan Zuchelkowski

6.2. Mianowania komendantów chorągwi

W związku z uznaniem wyborów w Chorągwi Olsztyńskiej mianuję komendantem chorągwi dh. Henryka Wawrzyniaka, który dotychczas pełnił te obowiązki.

Mianuję komendantem Chorągwi Bydgoskiej dh. Kazimierza Kruszewskiego.

Inne mianowania w komendach chorągwi

W Komendzie Chorągwi Olsztyńskiej mianuję:

Z-ca Komendanta Chorągwi — Barbara Jankowska
Z-ca Komendanta Chorągwi — Mieczysław Ogórzały
Kierownik Wydziału Zuchów — Barbara Jankowska
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Danuta Duda
Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Paweł Szawłowski
Kierownik Wydziału Harcerskiego — Janina Ulanowska
Kierownik Wydziału Finansowo-Gospodarczego — Henryk Pugowski
Kierownik Sam. Referatu Obozów i Imprez Masowych — Mieczysław Ogórzały
Sekretarz Komendy — L. Jabłońska

W Komendzie Chorągwi Mazowieckiej mianuję:

I Z-ca Komendanta Chorągwi — Gustaw Stodziński
II Z-ca Komendanta Chorągwi — Anna Zdaniewicz
Kierownik Wydziału Harcerskiego — Barbara Prandacka
Kierownik Wydziału Zuchów — Tadeusz Dąbrowski
Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Helena Pawłowska
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Mieczysław Clichecki
Kierownik Wydziału Finansowo-Gospodarczego — Stefan Miąsek
Kierownik Sam. Referatu Obozów i Imprez Masowych — Ryszard Koronowski
Kierownik Sam. Referatu Osobowego — Czesław Dyja
Sekretarz Komendy — Regina Sierakowska

6.8. Komisje weryfikacyjne

Na podstawie wniosków komend chorągwi i po przeprowadzeniu weryfikacji przez Centralną Komisję

Weryfikacyjną mianuję komisje weryfikacyjne przy komendach chorągwi:

Chorągiew Białostocka

Bronisława Tkaczkowa — przewodniczący
Bronisław Ignasiak
Wacław Jakubowski
Stanisław Moniuszko
Ryszard Weber

Chorągiew Mazowiecka

Maria Trojanowska — przewodniczący
Czesław Dyja
Ludwik Rymarz
Wiktor Śniegucki
Anna Zdaniewicz

Chorągiew Olsztyńska (Warmińsko-Mazurska)

Henryk Wawrzyniak — przewodniczący
Piotr Banach
Janina Pelczarska

Chorągiew Poznańska (Wielkopolska)

Franciszek Laurentowicz — przewodniczący
Jan Szajek
Helena Tadeuszak
Leonard Walony
Jan Wojtaszek

Chorągiew Szczecińska

Stefan Niewiada — przewodniczący
Władysław Bacia
Henryk Dynarowski

Chorągiew Warszawska

Jerzy Futowski — przewodniczący
Jadwiga Gronostajska
Józef Kotowski
Stefan Sosnowski
Halina Walter

Chorągiew Wrocławska (Dolnośląska)

Zygmunt Musiłowicz — przewodniczący
Longin Kusiak
Ksawery Osiecki
Mieczysław Świętek
Wanda Tomaszewska

Chorągiew Zielonogórska

Tadeusz Bedus — przewodniczący
Eligiusz Borda
Wiesław Cieśla
Olga Modzelewska
Zygmunt Piechowiak

8. MIANOWANIA INSTRUKTORÓW

8.1. Lista zarejestrowanych instruktorów (zweryfikowanych)

Podaję do wiadomości listę instruktorów zweryfikowanych przez Centralną Komisję Weryfikacyjną:

Główna Kwatera Harcerstwa

Zofia Bińkowska, instruktor bez stopnia
 Elżbieta Gotowiec, drużynowa po próbie
 Jerzy Majka, podharcistrz
 Mieczysław Mateczak, instruktor bez stopnia
 Sławomir Pietrzykowski, instruktor bez stopnia
 Maria Tygielska-Borowska, instruktor bez stopnia
 Marek Wardęcki, harczeniś

Centralna Komisja Weryfikacyjna

Stanisław Broniewski, harczeniś

Chorągiew Białostocka

Bronisław Ignasiak, instruktor bez stopnia

Chorągiew Bydgoska

Eugeniusz Szulc, harczeniś

Chorągiew Lubelska

Danuta Magierska, harczeniś

Chorągiew Ziemi Łódzkiej

Benedykt Baśke, instruktor bez stopnia

Chorągiew Mazowiecka

Czesław Dyrja, harczeniś

Chorągiew Poznańska (Wielkopolska)

Leon Pilarczyk, harczeniś
 Helena Tadeuszak, harczeniś
 Sylwester Wiatrzykowski, harczeniś
 Jan Wojtaszek, instruktor bez stopnia

Chorągiew Szczecińska

Władysław Bacła, podharcistrz
 Zygmunt Mieszkowski, harczeniś

Chorągiew Warszawska

Kazimierz Bekker, harczeniś
 Włodzimierz Kamała, podharcistrz
 Józef Kotowski, podharcistrz
 Jan Rocki, podharcistrz (z wnioskiem o mianowanie harczeniś)

Chorągiew Wrocławska (Dolnośląska)

Zygfryd Musidowski, podharcistrz (z wnioskiem o mianowanie harczeniś)

Chorągiew Zielonogórska

Wiesław Ciedła, podharcistrz
 Olga Modzelewska, działacz
 Zygmunt Piechowiak, drużynowy po próbie

8.3. Przynajęcie stopnia podharcistrza(yni)

Główna Kwatera Harcerstwa w dniu 11 maja 1957 roku przyznała stopień podharcistrza(yni) druhom:

Chorągiew Katowicka

Zygmunt Błędowski
 Włodzimierz Józefowicz

Chorągiew Kielecka

Bogdan Pasternak

Chorągiew Wrocławska (Dolnośląska)

Zdzisław Drezniński
 Elsonora Hildebrandt
 Wojciech Kuczkowski
 Bolesław Marcinak
 Ludmila Michałowska

Główna Kwatera Harcerstwa w dniu 28 maja 1957 roku przyznała stopień podharcistrza(yni) druhom:

Chorągiew Białostocka

Janina Gutowska
 Tadeusz Linda
 Helena Matyskiel
 Franciszek Osada
 Stefan Tutak
 Ryszard Woronicki

Chorągiew Gdańska

Halina Borzyszkowska
 Kazimierz Bożyk
 Czesław Czerski
 Henryk Rosse
 Krystyna Trappowa

Chorągiew Katowicka

Jan Dymarski
 Wanda Góra

Chorągiew Kielecka

Marian Raczynski
 Zbigniew Rajca

Chorągiew Koszalińska

Sylwester Rzemieniewski

Chorągiew Łódzka

Józef Niewiadomski
 Henryk Sebastian
 Halina Śmietanko

Chorągiew Olsztyńska (Warmińsko-Mazurska)

Tadeusz Dziadał
 Krystyna Kowalik
 Stefan Napórkowski
 Mieczysław Ogorzały
 Jadwiga Ulanowska

Chorągiew Rzeszowska

Jan Irzyński
 Krzysztof Wójcik

Chorągiew Wrocławska (Dolnośląska)

Czesław Kosiorowski

Główna Kwatera Harcerstwa w dniu 28 maja 1957 roku przyznała stopień podharcistrza(yni) ze specjalnością zachowawczą druhom:

Chorągiew Gdańska

Zygfryd Gwizdowski
 Stanisław Józefowicz

Chorągiew Katowicka

Jerzy Warchol

Chorągiew Mazowiecka

Eugeniusz Chelmiczka
 Alicja Treffer

Chorągiew Warszawska

Wanda Kobylecka
 Andrzej Odlanicki

Czuwaj!

Naczelnik Harcerstwa
 Zofia Zakrzewska, hm.

Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery
 Harcerstwa L. 13/57, pkt 1.1.a. z dnia
 28 maja 1957 roku

Warszawa, dnia 28 maja 1957 roku

**ZWIĄZEK HARCEKSTWA POLSKIEGO
 GŁÓWNA KWATERA HARCEKSTWA****Z3-V/57 INSTRUKCJA O ODZNAKACH HARCEKSKICH I ZUCHOWYCH**

Instrukcja niniejsza obejmuje postanowienia o:
 — formach odznak organizacyjnych i funkcyjnych
 oraz
 — sposobie noszenia odznak.

I. ODZNAKI ORGANIZACYJNE**1. Krzyż harceniś**

1.1. Krzyż harceniś jest tradycyjną odznaką Związku Harcerstwa Polskiego. Kształt krzyża harceniś jest wzorowany na polskim odznaczeniu wojskowemu — krzyżu Virtuti Militari, który przyznawany jest żołnierzom za wyjątkowe męstwo.

Każdy więc kto nosi krzyż harceniś powinien świecić przykładem odwagi i dzielności.
 Na poziomych ramionach krzyża umieszczone jest pozdrowienie „Czuwaj!”, które przypomina harcerzom gotowość do czynu, do służby Ojczyźnie, do pracy dla innych i ustawicznej pracy nad sobą.

Wpłeciony pomiędzy ramiona wieniec złożony jest z lewej strony z liści dębowych, które są symbolem męstwa, z prawej z liści laurowych — symbolu zwycięstwa.

W środku krzyża umieszczona jest lilijka harceniś. Promienie rozchodzące się od niej oznaczają, że każdy harcerz powinien oddziaływać na innych osobistym przykładem.

1.2. Krzyż harceniś tłoczony jest z metalu i jest oksydowany. Wysokość krzyża wynosi 25 mm.

Krzyż harceniś posiada na odwrócenie serię i numer kolejny w serii.

1.3. Krzyż jest własnością ZHP, nie może być kupowany na własność przez harcerza. Przy wystąpieniu z ZHP musi być zwrócony władzy przełożonej. Krzyże rozproszdzone są wyłącznie drogą organizacyjną.

1.4. W razie zgubienia krzyża można go powtórnie otrzymać dopiero po półrocznej dalszej służbie. O ponownym wydaniu krzyża decydują komendy hufców.

1.5. Nadawanie krzyży harceniś osobom niaczłonącym do ZHP zastrzeżone jest wyłącznie dla GKH.

1.6. Krzyż harceniś nosi się przypięty na 2 cm nad środkiem lewej górnej kieszki munduru, zaś w stroju cywilnym w miejscu odpowiadającym umieszczeniu krzyża na mundurze albo w klapie marynarki.

1.7. Harceniś nosi młodzież harceniś po zdobyciu stopnia młodzika lub ochotniczki i po złożeniu przysiężenia oraz instruktorzy. Do noszenia krzyża upoważniona księżeczka służbowa (księżeczka harcerza) lub legitymacja instruktorstwa (do czasu wydania legitymacji instruktorstwa do noszenia krzyża uprawnia posiadanie zaświadczenia o weryfikacji).

1.8. Instruktorzy mogą w stroju cywilnym nosić miniaturkę krzyża wysokości 15 mm.

1.9. Stopnie harceniś młodzieżowe oznaczone są na krzyżu odpowiednimi nacięciami:

— ochotniczki-młodzika — cały krzyż oksydowany;
 — tropicielek-wywiadowcy — srebrna lilijka na krzyżu;
 — pionierki-cwika — złota lilijka na krzyżu.

1.10. Stopnie instruktorские oznaczone są podkładkami pod krzyżem:
 — przewodniczeki-przewodnika — granatowa podkładka;
 — podharcistrzy-podharcistrza — zielona podkładka;

— harczeniś-harcistrza — czerwona podkładka.
 1.11. Zerwała się na noszenie odznak tradycyjnych stopni młodzieżowych i instruktorских:
 — wędrowniczki-harcerza orlego — złota lilijka i kółko lilijki na krzyżu;
 — harcerza Rzeczypospolitej — złota lilijka, kółko i wieniec na krzyżu;
 — instruktora-działacza — brązowa podkładka pod krzyżem.

2. Lilijka harceniś

2.1. Lilijka jest tradycyjną odznaką ruchu harceniśkiego. Kształt jej wywodzi się z zakończenia północnego biegu ą igły magnetycznej w busolach morskich. Stąd lilijka harceniś symbolizuje postawę harcerza, który w służbie dla Polski Ludowej zawsze zajmuje zdecydowaną i pewną postawę. Litery ONC na listkach lilijki przypominają hasło Filaretów: Ojczyzna, Nauka, Cnota. Na związku umieszczone są litery ZHP oznaczające: Związek Harcerstwa Polskiego.

2.2. Lilijka harceniś tłoczona jest z metalu, posiada wysokość 30 mm. Lilijki są oksydowane lub barwy złotej.

2.3. Lilijkę nosi się na przodzie czapki i beretu lub z boku furazetki. Lilijkę oksydowaną nosi młodzież harceniś, lilijkę złotą — instruktorzy.

noszenie jako odznaki pamiątkowej znaczka Organizacji Harcerskiej. Na noszenie innych odznak wydaje zezwolenie GKH, ogłaszając je w rozkazie.

15.2. Na wydanie przez jednostki organizacyjne odznak pamiątkowych może udzielić zezwolenia tylko GKH po przedstawieniu wniosków przez właściwe komendy chorągwi.

15.3. Poza pamiątkowymi odznakami harcerskimi można przy mundurach harcerskich nosić zdobytą

odznaki sportowe i turystyczne (np. odznaki turystyczne PTTK, SPO itp.).

15.4. Odznaki pamiątkowe nosi się na lewej kieszeni munduru.

IV. KONTROLA ODZNAK

Kontrolę odznak mają prawo przeprowadzać członkowie komend na podległym obszarze, a prócz tego delegowani wizytatorzy władz zwierzchnich.

Załącznik do instrukcji o odznakach harcerskich i zachowawczych (Z3-V/57)

ODZNAKI HARCERSKIE I ZACHOWE

ODZNAKI ORGANIZACYJNE, PRZYNALEŻNOŚCI DO DRUZYNY, ŚRODOWISKA I FUNKCJI

1. Krzyż harcerski jest tradycyjną odznaką Związku Harcerskiego.
- 1.2. Krzyż harcerski tłoczony jest z metalu i jest oksydowany. Wysokość krzyża wynosi 25 mm.

- 2.1. Lilijka jest tradycyjną odznaką ruchu harcerskiego...
- 2.2. Lilijka harcerska tłoczona jest z metalu, posiada wysokość 20 mm. Lilijki są oksydowane lub barwione złotą.

- 2.4. Prócz tego lilijkę oksydowaną noszą nad lewą górną kieszenią munduru (w miejsce krzyża) harcerze przyjeżdżający do drużyny, prócz przyrzeczeniem.

- 1.6. Krzyż harcerski nosi się przypięty na 2 cm nad środkiem lewej górnej kieszeni munduru...

- 2.3. Lilijkę nosi się na przodzie czapki i beretu lub z boku furaczek. Lilijkę oksydowaną nosi młodzież harcerska, lilijki złota — instruktorzy.

- 2.6. Prócz lilijek tłoczonych w metalu do odznak organizacyjnych należy lilijka instruktorska wycięta z sukna wysokości 6 cm, naszyta na lewym rękawie munduru 10 cm od wszycia naramiennika...

- 3.1. Odznaka zachów jest główka białego orła na tle złotej tarczy wchodzącego słońca. Podstawę stanowi czerwona, prostokątna tarcza z napisem „Zuch”. Odznaka wykonana jest z białego metalu i kolorowych emalii.

- 3.4. Odznakę nosi zuch na mundurze w miejscu kryzja harcerskiego...

- 4.1. Odznaka stopni zachowawczych, zwanych gwiazdkami są srebrne pięciopromienne gwiazdki z białych, o rozpiętości promienia 7 mm, kształtu normalnych gwiazdek oficerskich. Gwiazdki noszone są na podkładkach koloru chusty drużyny. Podkładki stanowią mogą kołca o średnicy 10 mm lub wspólny pod wszystkie gwiazdki pasek o szerokości 10 mm.

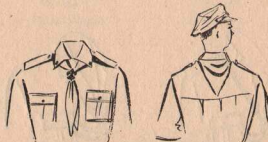
- 6.1. Każda drużyna harcerska posiada w hufcu swój numer. Numer ten noszą harcerze na naramienniku w postaci metalowych cyferki wysokości 20 mm.

Cyfrы mogą być również wyszywane. Pod cyferkami znajduje się podkładka szerokości 25 mm koloru chusty.

- 8.1. Młodzież harcerska nosi na mundurze herb jako symbol przynależności do rodziny harcerskiej swojej ziemi. W zasadzie nosi się herb szumny jako herb chorągwi. Jest to herb miasta wojewódzkiego lub województwa. Herb stanowi tarczę wysokości 5,5 cm z wyhaftowanym lub nadrukowanym godłem. Na tarczy nad ryśnikiem herbu znajduje się napis podający nazwę chorągwi (Warszawa, Mazowiec, Katowice itp.).

- 8.2. Jeżeli miejscowemu będąca siedzibą drużyny posiada swój herb, komenda chorągwi zezwala na noszenie tego herbu zamiast wymienionego w pkt 8.1.

- 5.1. Drużyna harcerska posiada swój kolor, wybrany przez harcerzy. Odznaka przynależności do danej drużyny jest chusta harcerska tegoż koloru.
- 5.2. Chusta stanowi trójkąt jednolitego materiału o bokach $70 \times 70 \times 100$ cm.
- 5.3. Chusta nosi się pod kołnierzem munduru, spięta z przodu odpowiednim suwakiem lub związana na węzeł piersi. Końce chusty powinny spadać swobodnie.

- 7.1. Odznaka przynależności zucha do drużyny jest chusta koloru wybranego przez drużynę (podobnie jak u harcerzy).
- 7.2. Prócz tego zuchy noszą odznakę drużyny, którą stanowią wycięty z filcu lub wyhaftowany symbol drużyny związany tematycznie z jej nazwą (np. drużyna „Złoczystych wiewiórek” może nosić wycięty z filcu sylwetkę wiewiórki). Odznaka drużyny może być również wykonana z metalu. Odznaki te nosi się na berecie.

- 8.3. Herb nosi się na lewym rękawie munduru 10 cm poniżej wszycia naramiennika. (Instruktorzy nie noszą herbów; w to miejsce noszą lilijki instruktorskie).

- 9.1. Pod tarczą herbowa umieszczona jest na wstążce nazwa miejscowości i siedziby drużyny.
- 9.2. Wstążka winna być barwy zielonej, wielkości 60x20 mm. Haft lub nadruk — czerwony.

10.1. Odznaką funkcji harcerek jest sznur służbowy. Sznur jest odznaką świadcząca o tym, że noszący go pełni określoną funkcję organizacyjną.

10.2. Sznur jest podwójny, długości 50 cm z suwakiem takiej samej barwy, albo związany na węzeł.

10.3. Sznur służbowy nosi się tylko na mundurze. Zakłada się go na lewy naramiennik, drugi zaś koniec z przynależnym gwizdkiem chowa się do lewej kieszeni munduru...

10.4. Członkowie władz harcerek z wyboru noszą odpowiednio przysługujące im sznury służbowe z dwoma suwakami.

10.3. Sznury członków i instruktorów komend nosi się pod kolarzem, a końce wypuszcza do lewej kieszeni.

10.4. Członkowie władz harcerek z wyboru noszą odpowiednio przysługujące im sznury służbowe z dwoma suwakami.

11.1. Odznaką szóstkowego jest krótkość (ciężka) rzymska odwrócona wierzchołkiem do góry koloru chusty, kształtu trójkąta równobocznego o boku 40 mm. Szerokość — 10 mm.

11.3. Odznakę szóstkowego nosi się na lewym rękawie munduru 10 cm od wycisła rękawa.

ODZNAKI SPRAWNOŚCI

12.1. Odznaką zdobytej sprawności harcerek jest krążek materiału mundurowego o średnicy 30 mm z wyhaftowanym nym lub nadrukowanym symbolem sprawności podanym przy tekstach prób na sprawność.

12.2. Odznaki sprawności nosi się na prawym rękawie powyżej łokcia przyszyte w trzech rzędach. Odznaki sprawności służby zdrowia (ratownicze) powinny być umieszczone w górnych rzędach.

Odznaki sprawności harcerek

Część I

Dla młodszych harcerek i harcerek

Na wycieczce

Kucharz

Kuchcik

Lekka stopa

Podróżnik

Przewodnik

Saper

Sobieradek obozowy

Sygnalista

Terenoznawca

Wędrownik

Wszedobylaśki

Zwiadowca

W polu i w lesie

Leśnik

Ogrodnik

Opiekun zwierząt

Przyjaciół lasu

Przyjaciół ptaków

Rolnik

Sprawność „zielonego frontu”

Wodniak

Przy harcerekim ognisku

Aktor

Dobosz

Grajek

Kronikarz

Kukielkarz

Pieśniarz

Przyjaciół książek

Reżyser

Śpiewak

Sprawność festiwalowa
„Przyjaźń”

Wodzirej

Tancerz

Trębacz

Złotnik

Harczerz to potrafi!

Chemik-czarodziej

Konstruktor

Łącznościowiec

Majster
do wszystkiego

Mechanik

Sobieradek

Sprawne ręce

Przyjaciół najmłodszych

Opiekun dzieci

W służbie zdrowia

Higienista

Pionier zdrowia

Ratownik

Sanitariusz

Siłni i sprawni

Akrobata

Eskimos

Kolarz

Lekkoatleta

Łucznik

Łyżwiarz

Mistrz boiska

Narciarz

Piłkarz

Pływak

Saneczkarz

Skoczek

Odznaki sprawności ruchowych

Część I i II

Ciekawi ludzie — ciekawe instytucje

Aktor

Bartnik

Gospośia

Kolejarz

Leśnik

Listonosz

Lotnik

Murarz—Murarka

Sklepowa-Sklepowy

Strażak

W lesie, nad wodą, w polu, na łące

Przyjaciół lasu

Ptasi opiekun

Zawsze i wszędzie sobie radzi

Człowiek zimy

Kuchcik

Majsterklepka

Porządnici-
Porządnicka

Sobieradek

Wszędobylski

Wielkie przygody — szeroki świat

Bolkowy woj

Bekimos

Janosik

Krasnoludek

Pan Twardowski

Partyzant

Powstaniec

Słowianin-Słowianka

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERSTWA

Warszawa, dnia 11 czerwca 1957 roku

ROZKAZ L 14/57

1. ZARZĄDZENIA STAŁE OBOWIĄZUJĄCE

1.1. Zatwierdzenie instrukcji i regulaminów

a) Zatwierdzam sprawność festiwalową „Przyjaźni”.
Warunki próby w załączniku do niniejszego rozkazu.

6. CHORĄGWIE

6.1. Przyjęcie do wiadomości wyników wyborów

Przyjmuję do wiadomości wyniki wyborów w następujących chorągwiach:

Chorągiew Gdańska
wybrani w dniu 30 VI 1957 r.

Bożena Domańska
Józef Grzesiak

Jerzy Irzykowski
Witold Kaczmarek
Jadwiga Luśnia
Małgorzata Musiakowa
Mieczysław Preis
Stefania Stipal
Irena Szymborska
Ferdynand Trapp
Jan Winkiewski

Chorągiew Krakowska
wybrani w dniu 9 VI 1957 r.

Anna Andruskiewicz
Czesław Dejnawicz
Franciszek Dębicki
Leon Dmytrowski
Eugeniusz Fik
Krystyna Gorgoń

Aleksander Kolpa
Jerzy Parzyński
Władysław Piliński
Tadeusz Rokossowski
Bogusław Rybski

Chorągiew Zielonogórska
wybrani w dniu 9 VI 1957 r.

Tadeusz Bedus
Eligiusz Borda
Wiesław Cieśla
Anna Masłowicz
Olga Modzelewska
Franciszek Nowak
Zbyszko Pacholaki
Zygmunt Piechowiak
Benedykt Piekarski
Henryk Stasiak
Jerzy Wybieralski

Chorągiew Łódzka

Przyjmuję do wiadomości rezygnację z członka komendy chorągwi dh. Jerzego Kasprzyka.

6.2. Mianowania komendantów chorągwi

Spśród wysuniętych przez komendy kandydatów mianuję komendantem chorągwi:
Chorągiew Gdańska — Józef Grzesiak
Chorągiew Krakowska — Eugeniusz Fik
Chorągiew Zielonogórska — Tadeusz Bedus

6.3. Inne mianowania w komendach chorągwi

W Komendzie Chorągwi Gdańskiej mianuję:

I Z-ca Komendanta Chorągwi — Jadwiga Luśnia
Z-ca Komendanta Chorągwi — Ferdynand Trapp
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Jadwiga Luśnia
Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Ferdynand Trapp
Z-ca Kierownika Wydziału Kształcenia Kadry — Irena Szymborska
Kierownik Wydziału Harcerskiego — Jan Winkiewski
Z-ca Kierownika Wydziału Harcerskiego — Bożena Domańska
Kierownik Wydziału Zuchów — Mieczysław Preis
Kierownik Wydziału Finansowo-Gospodarczego — Jan Górzewski
Kierownik Sam. Referatu Obozów i Imprez Masowych — Jerzy Irzykowski
Sekretarz Komendy — Witold Kaczmarek

W Komendzie Chorągwi Krakowskiej mianuję:

I Z-ca Komendanta Chorągwi — Anna Andruskiewicz
W Komendzie Chorągwi Zielonogórskiej mianuję:
I Z-ca Komendanta Chorągwi — Henryk Stasiak

6.6. Inne zwolnienia w komendach chorągwi

Chorągiew Łódzka

Zwalniam na własną prośbę z funkcji z-cy kierownika wydziału harcerskiego dh. Jerzego Kasprzyka.

8. MIANOWANIA INSTRUKTORÓW

8.1. Lista zarejestrowanych instruktorów (zweryfikowanych)

Podaję do wiadomości listę instruktorów zweryfikowanych przez Centralną Komisję Weryfikacyjną:

Główna Kwatera Harcerska i redakcje pism harcerskich

Jerzy Breitkopf, podharcemistrz
Jan Kinast, harcemistrz
Jerzy Kilma, podharcemistrz
Mieczysław Kloś, harcemistrz
Anatol Lulewicz, podharcemistrz
Józef Pietruszka, podharcemistrz
Waldemar Roblicki, harcemistrz

Chorągiew Białostocka

Jadwiga Jędrachowicz, działacz
Jan Jędrachowicz, harcemistrz
Ryszard Weber, drużynowy po próbie (phm. rok. L 8/57)

Chorągiew Gdańska

Stefania Stipal, harcestrzyni

Chorągiew Kielecka

Tadeusz Król, podharcemistrz

Chorągiew Krakowska

Rudolf Korzenjowski, harcemistrz

Chorągiew Lubelska

Aleksander Wojno, harcemistrz

Chorągiew Łódzka

Jerzy Kasprzyk, instruktor bez stopnia (phm. rok. L 8/57)
Władysława Matuszewska, harcestrzyni
Józef Niewiadomski, instruktor bez stopnia (phm. rok. L 13/57)

Chorągiew Mazowiecka

Ryszard Wodzyński, harcemistrz

Chorągiew Olsztyńska (Warmińsko-Mazurska)

Leszek Błaszczak, podharcemistrz
Danuta Duda, instruktor bez stopnia (phm. rok. L 8/57)
Wincenty Mroczkowski, instruktor bez stopnia

Chorągiew Opolska

Jerzy Bilik, instruktor bez stopnia (phm. rok. L 8/57)
Stefan Grobelny, podharcemistrz
Marian Jędrzejewski, instruktor bez stopnia
Emil Włodarczyk, instruktor bez stopnia

Chorągiew Rzeszowska

Stanisław Nowakowski, harcmistrz

Chorągiew Szczecińska

Rudolf Rollinger, harcmistrz

Chorągiew Warszawska

Lech Froelich, podharcmistrz (z wnioskiem o mianowanie harcmistrzem)

Tadeusz Misalla, harcmistrz
Zofia Wołowska, harcmistrzyni**Chorągiew Wrocławska (Dolnośląska)**

Bogusław Glaser, harcmistrz

Antoni Gregorkiewicz, harcmistrz
Ewa Winiewicz-Zajcowa, drużynowa po próbie**8.2. Przyznanie stopnia harcmistrza**

Na wniosek Centralnej Komisji Weryfikacyjnej Główna Kwatera Harcerstwa w dniu 11 czerwca 1937 roku przyznała stopień harcmistrza druhom:

Chorągiew Warszawskaphm. Stefan Sosnowski ✓
phm. Jan Rocki ✓**Chorągiew Wrocławska (Dolnośląska)**

phm. Zygfryd Musiński ✓

Czuwaj!

Naczelnik Harcerstwa
Zofia Zakrzewska, hm.**Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery
Harcerstwa L. 14/57, pkt 1.1.a. z dnia
11 czerwca 1937 roku**

Warszawa, dnia 11 czerwca 1937 roku

ZWIĄZEK HARCECERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCECERSTWA**SPRAWNOŚĆ FESTIWALOWA „PRZYJAZŃ”**

- Zna i umie zaśpiewać hymn ŚFMD i piosenkę festiwalową.
- Wie co to jest ŚFMD i kiedy powstała, wymieni kiedy i gdzie oraz pod jakimi hasłami odbywały się poprzednie Festiwale Młodzieży.
- Zbierze materiał o życiu młodzieży jednego z keratów biorących udział w Festiwalu i opracuje go w wybranej przez siebie formie.
- Brał udział w pracy wykonywanej przez drużynę lub zastęp w związku z Festiwalem.
- Nawiązał kontakt listowny z młodzieżą w innych krajach.

ZWIĄZEK HARCECERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCECERSTWA

Warszawa, dnia 26 czerwca 1937 roku

ROZKAZ L. 15/57**1. ZARZĄDZENIA STAŁE OBOWIĄZUJĄCE****1.1. Zatwierdzenie instrukcji i regulaminów**

- Zatwierdzam „Z6-VI/57 Instrukcję o znaku drużyny zachów”, która stanowi załącznik do niniejszego rozkazu.
- Zatwierdzam „S3-VI/57 Instrukcję o zdobywaniu i przyznawaniu gwiazdek i sprawności zachowych”, która stanowi załącznik do niniejszego rozkazu.
- Zatwierdzam „Regulamin prób gwiazdek zachowych”, która stanowi załącznik do niniejszego rozkazu.

- Brał udział w zorganizowaniu ogniska „Festiwalowego”.
  - Zna i potrafi poprowadzić w zastępie lub w drużynie gry, tańce, korowody festiwalowe ze śpiewem. Albo zna i śpiewa przynajmniej 3 pieśni innych narodów (ludowe, młodzieżowe, rewolucyjne).
- Uwagi:
- Przygotowywać się do zdobywania sprawności można na różnych zajęciach w drużynie, zastępie i na obozach w okresie przed Festiwalem.
- Do próby końcowej należy przystąpić w dniach trwania Festiwalu.
- Sprawność można zdobywać do 31 VIII 1937 roku.

d) Zatwierdzam „A4-VI/57 Instrukcję o Księdze drużyny, księżce pracy drużynowego zachów i innych dokumentach obowiązujących w drużynie zachów”. Instrukcja ta stanowi załącznik do niniejszego rozkazu.

2. ZARZĄDZENIA BIEŻĄCE**2.1. VI Światowy Festiwal Młodzieży i Studentów**

Zatwierdzam skład kierownictwa harcerskiej delegacji na VI Światowy Festiwal Młodzieży i Studentów w Moskwie:

Członek kierownictwa polskiej delegacji z ramienia GKH — Jan Kinast
Komendant delegacji harcerskiej — Janusz Przedziborski
Członkowie komendyJerzy Dargiel (sprawy artystyczne)
Roman Muranyi (sprawy programowe)
Wojciech Jasocki (obóz).

Z ramienia Prezydium NHR w skład delegacji wchodzi dh Oskar Zawrocki.

2.2. II Zlot Izidniczej Organizacji w Pale — Jugosławia

Zatwierdzam skład kierownictwa harcerskiej delegacji na Zlot Izidniczej Organizacji (Organizacja Zwiadowców), który odbędzie się w Pale, w Jugosławii w dniach 9—16 sierpnia br.:

Kierownik delegacji harcerskiej — Jacek Węgrzynowicz

członkowie kierownictwa — Romana Boniecka i Piotr Rządca

drużynowy drużyny zlotowej — Aleksander Haupt
obózny — Jan Oramis**3. WYDAWNICTWA****3.1. Wydawnictwa oficjalne i polecane**

Polecam do użytku służbowego następujące książki i broszury:

dr Józefina Lapińska — Harcerka na zwiadach. Nakładem CSH

dr Władysław Szczygiel — Jak prowadzić zastęp harcerski. Nakładem Komendy Chorągwi Krakowskiej

dr Władysław Szczygiel — Jak prowadzić drużynę harcerską. Nakładem CSH

Jedziemy na obóz — na zlecenie GKH nakład CSH

Na harcerskim tropie. Wyd. GKH

Wędrujemy. Wyd. GKH

dr Bogumił Panas — Harcerz w służbie zdrowia.

Wyd. MON

Jerzy Parzyński — Obóz harcerski. Nakładem Chorągwi Krakowskiej

6. CHORĄGWIE**6.1. Przyjęcie do wiadomości wyników wyborów**

Przyjmuję do wiadomości wyniki wyborów do Komendy Chorągwi Warszawskiej, które odbyły się w dniu 11 VI 1937 roku:

Jerzy Futowski
Stefan Garwacki
Jadwiga Gronostajska
Antonina Gurycka
Marian Jędrzecki
Stanisław Milewski
Jan Rossman
Stefan Sosnowski
Zygmunt Syrokowski
Halina Walter
Anna Zawadzka**6.2. Mianowanie komendantów chorągwi**

Spośród wysuniętych przez komendę kandydatów mianuję komendantem Chorągwi Warszawskiej dh Jerzego Futowskiego.

6.3. Inne mianowania w komendach chorągwi

W Komendzie Chorągwi Warszawskiej mianuję:

I Z-ca komendanta chorągwi — Jadwiga Gronostajska

W Komendzie Chorągwi Katowickiej mianuję:

Z-ca Komendanta Chorągwi — Rudolf Tomanek

Kierownik Wydziału Harcerskiego — Antoni Włodk

Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Piotr Frydel

Kierownik Wydziału Zachów — Marek Cwiakowski

Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Emanuel Sikora

Kierownik Sam. Referatu Obózów i Imprez Masowych — Władysław Perkowski

Kierownik Sam. Referatu Osobowego — Bogusław Jakubowicz

Kierownik Wydziału (Finansowo-Gospodarczego — Jan Krei

W Komendzie Chorągwi Szczecińskiej mianuję:

Z-ca Komendanta Chorągwi — Jadwiga Frańczak

Z-ca Komendanta Chorągwi — Jerzy Ebert

Sekretarz Komendy Chorągwi — Józef Kowalski

Kierownik Wydziału Harcerskiego — Józef Pałdyś

Z-ca Kierownika Wydziału Harcerskiego — Antoni Zajac

Kierownik Wydziału Zachów — Marian Sławiński

Z-ca Kierownika Wydziału Zachów — Leszek Ledawowski

Kierownik Wydziału Kształcenia Kadry — Stanisław Gabrysiak

Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Edmund Seredyński

Z-ca Kierownika Wydziału Organizacyjnego — Zygmunt Kupczyński

Kierownik Sam. Referatu Obózów i Imprez — Marian Biczek

Kierownik Sam. Referatu Osobowego — Henryk Dynarowski

Kierownik Wydziału Finansowo-Gospodarczego — Rydzard Matlega

W Komendzie Chorągwi Krakowskiej mianuję:

Z-ca Komendanta Chorągwi — Tadeusz Rokossowski

Z-ca Komendanta Chorągwi — Bogusław Rybski

Kierownik Wydziału Harcerskiego — Czesław Dejnarrowicz

Kierownik Wydziału Kształcenia — Tadeusz Rokossowski

Z-ca Kierownika Wydziału Kształcenia — Maria Lyczko

Kierownik Wydziału Zuchów — Leon Dmytrowski
Z-ca Kierownika Wydziału Zuchów — Franciszek Dębaki
Kierownik Wydziału Organizacyjnego — Bogusław Rybski
Kierownik Sam. Referatu Obozów — Władysław Piłkiński
Z-ca Kierownika Sam. Referatu Obozów — Janina Ignaszek
Kierownik Sam. Referatu Osobowego — Jerzy Parzyński
Z-ca Sam. Referatu Osobowego — Stanisław Wallawender
Kierownik Wydziału Finansowo-Gospodarczego — Krystyna Gorgoń
Sekretarz Komendy Chorągwi — Maksymilian Kolpa

6.8. Komisje weryfikacyjne

Na podstawie wniosków komend po przeprowadzeniu weryfikacji przez Centralną Komisję Weryfikacyjną, mianuję komisje weryfikacyjne przy komendach chorągwi:

Chorągiew Gdańska

Józef Grzesiak — przewodniczący
Teodor Delong
Zofia Polkowska
Henryk Rose
Stefania Stipal

Chorągiew Ziemi Łódzkiej

Jerzy Kurzawski — przewodniczący
Józef Makowski
Stefan Tomaszewski
Tadeusz Wilk
Zofia Wisniewska

8. MIANOWANIA INSTRUKTORÓW

8.1. Lista zaręczestwowanych instruktorów (zweryfikowanych)

Podaję do wiadomości listę instruktorów zweryfikowanych przez Centralną Komisję Weryfikacyjną.

Naczelna Rada Harcerstwa

Chmieleńska Irena, instruktor bez stopnia

Główna Kwatera Harcerstwa, redakcja pism harcerskich

Teodor Bartnik, harcmistrz
Henryk Błoki, instruktor bez stopnia
Stanisław Borowiecki, instruktor bez stopnia
Janusz Domegali, instruktor bez stopnia
Bogumiła Kosmala, instruktor bez stopnia
Jerzy Krepa, przewodnik
Anna Loskowa, instruktor bez stopnia
Jerzy Szewczyk, podharcmistrz
Alfons Zawada, harcmistrz
Marian Zimiński, instruktor bez stopnia

Chorągiew Gdańska

Teodor Delong, harcmistrz
Bożena Domańska, harcmistrzyni

Witold Kaczmarek, harcmistrz
Zofia Polkowska, harcmistrzyni
Henryk Rose, podharcmistrz
Ferdynand Trapp, harcmistrz

Chorągiew Katowicka

Józef Haensel, harcmistrz
Bogusław Jakubowicz, harcmistrz
Emanuel Sikora, podharcmistrz
Rudolf Tomanek, harcmistrz
Antoni Włodek, harcmistrz

Chorągiew Ziemi Łódzkiej

Jerzy Kurzawski, podharcmistrz
Stefan Tomaszewski, harcmistrz

Chorągiew Mazowiecka

Ładysław Żelazowski, harcmistrz

Chorągiew Olsztyńska

Paweł Szawłowski, podharcmistrz
Ryszard Kielbowski, przewodnik

Chorągiew Szczecińska

Jerzy Ebert, podharcmistrz
Stanisław Gabrysiak, podharcmistrz
Marian Sławiński, przewodnik

Chorągiew Warszawska

Edmund Pokrzywa, harcmistrz

Chorągiew Wrocławska (Dolnośląska)

Danuła Zwolińska, przewodnik

8.3. Przyznanie stopnia podharcmistrza

Główna Kwatera Harcerstwa w dniu 25 VI 1957 roku przyznała stopień podharcmistrza(yni) druhom:

Główna Kwatera Harcerstwa

Edmund Antkowiak

Chorągiew Poznańska (Wielkopolska)

Wiesław Bogusławski
Dyonizy Gielnik
Józef Sypniewski
Leonard Walony

Chorągiew Warszawska

Stefan Garwacki

Chorągiew Wrocławska

Janusz Jarosiński

Chorągiew Zielonogórska

Krystian Kidawa
Piotr Kotapski

Główna Kwatera Harcerstwa w dniu 25 VI 1957 roku przyznała stopień podharcmistrza(yni) ze specjalnością zuchową druhom:

Główna Kwatera Harcerstwa, redakcje pism harcerskich

Adam Kiewicz
Zdzisława Szkodówna

Chorągiew Krakowska

Zbigniew Bojda
Juliusz Langner

Chorągiew Kielecka

Zbigniew Socha

Chorągiew Koszalińska

Henryk Iwański

Chorągiew Łódzka

Jolanta Górnicka

Chorągiew Ziemi Łódzkiej

Jerzy Skowroński

Chorągiew Poznańska (Wielkopolska)

Teresa Frasz
Marian Kubicki

Chorągiew Bzeczowska

Marian Pionk

Chorągiew Szczecińska

Alicja Aukstulewicz

Chorągiew Warszawska

Zofia Beranowicz
Jędrzej Tucholski

C z u w a g i !

Naczelnik Harcerstwa
Zofia Zalczeuska, hm.

Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerskiej L. 15/57, pkt I.1.a. z dnia 25 czerwca 1957 roku

ZWIĄZEK HARCEKSTWA POLSKIEGO GŁÓWNA KWATERA HARCEKSTWA

Z6-VI/57 INSTRUKCJA O ZNAKU DRUŻYNY ZUCHÓW

1. Znak drużyny zuchów

1.1. Drużyny zuchów nie posiadają sztandarów ani proporców. Miejsce sztandaru zajmuje w życiu drużyny zuchów — znak. Rola jego jest jednak inna niż sztandaru drużyny harcerskiej.

1.2. Znak jest to symbol, związany tematycznie z nazwą drużyny. Umocowany on jest na drzewcu o średnicy 2—3 cm, długości około 2 metrów.

1.3. Znak może posiadać drużyna zuchów przyjęła do ZHP.

1.4. W zasadzie znak powinien być zaprojektowany i wykonany przez zuchów wspólnie z drużynowym. Nie wyklucza to pomocy rodziców lub sympatyków drużyny.

1.5. Pierwsze wyjście znaku „w świat” powinno mieć w drużynie uroczysty charakter.

2. Rola znaku w drużynie

2.1. Znak towarzyszy drużynie we wszystkich zuchowych pozycjach, „chodzi” z zuchami na wyieczki i na defilady, „wyjeżdża” na kolonie i „asystuje” zbióskom.

2.2. Do noszenia znaku drużyny wyznacza się wyróżniających zuchów, zwyczajowym trybem przyjętym w drużynie.

2.3. Na znaku odzwierciedla się ważniejsze wydarzenia w życiu drużyny.

— po każdorazowym zdobyciu przez drużynę sprawności na drzewce nabija się metalową oznakę danej sprawności (można również tradycyjnym zwyczajem przypinać wstążki z nazwiskami zuchów);

— nazwiska zuchów, którzy zdobyli gwiazdki, wypisuje się na kolorowych wstążkach; przypina się je do znaku;

— różne inne wydarzenia „zapisuje” się na znaku w sposób dowolny, ustalony przez drużynowego wspólnie z zuchami.

2.4. Zuchy traktują znak z szacunkiem: przechodzą go w odpowiednim miejscu w okresie między zbiórkami. Na zbiórkach i wyieczkach, w czasie gier i zabaw ustawiają go na honorowym miejscu (w środku koła, na wierzgu itp.).

2.5. Znakowi nie oddaje się honorów w tej formie jak sztandarowi i proporcom w drużynie harcerskiej.

3. Przepisy końcowe

3.1. W wypadku rozwiązania drużyny znak przechowywany jest w komendzie hufca.

3.2. W wypadku, jeśli wszystkie zuchy zostały przekazane do drużyny harcerskiej a równocześnie do drużyny przyjęto dzieci z klas młodszych i zachowano ciągłość pracy (w nazwie, tradycyjnych zwyczajach) — znak pozostaje w drużynie. Przekazanie znaku nowym zuchom odbywa się uroczystie.

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERSTWA

SS-VI/57 INSTRUKCJA

O ZDOBYWANIU I PRYZYNAWANIU GWIAZDEK I SPRAWNOŚCI ZUCHOWYCH

Prawo zucha, obietnica zucha oraz próby gwiazdek i sprawności zuchowych tworzą jedynity system treści i środków wychowawczych, pomagających drużynowemu kształtować charakter i postawę zucha.

W tym systemie:

— Prawo określa podstawowe zadania wychowania zuchowego. Dla zucha stanowi zromaulą wskazówkę, wskazującą mu kierunek „pracy nad sobą”.

— Gwiazdki — to kolejne szczeble stale wzrastających wymagań, coraz bliższych wzorowi narzolonemu w prawie a jednocześnie atrakcyjny bodziec, zachęcający dziecko do stawiania sobie coraz większych wymagań.

— Obietnica — składana w dniu przyjęcia do zuchów, powtarzana każdorazowo w dniu otrzymania kolejnej gwiazdki i zawsze na uroczystej zbiórce, w bogatej oprawie zuchowych obrzędów — oddziałuje na zuchów w sposób emocjonalny, podkreślając znaczenie dobrowolnego zobowiązania się do przestrzegania wskazań prawa.

W ten sposób system ten stanowi podstawę samowychowania w drużynie zuchów, umożliwia drużynowemu kierowniczemu rolę w samowychowaniu, zawierając zarówno program jak i środki kierowania samowychowaniem.

Z kolei gwiazdki i sprawności zakreślają zarys programu codziennej działalności drużyny zuchów.

W tym drugim zestawie:

— **Próby sprawności zuchowych** — to zespół wymagań ukierunkowujący treść cydennych zabaw sprawnościowych, podstawowej formy działalności zuchów; ukierunkowujący treść, wskazujący środki, ale nie usztywniający inicjatywę drużynowego.

— **Próby gwiazdek** — to klamra spinająca w jedną całość pozornie niezwiązane ze sobą cykle sprawnościowe, to okresowa wytyczna tak do prac wychowawczej, jak i budowy programów zajęć zuchowych.

1. Gwiazdki zuchowe

1.1. Gwiazdki spełniają w ruchu zuchowym rolę stopni organizacyjnych. Nazwa „gwiazdka” zamiast „stopień” podkreśla różnicę między gwiazdkami zuchowymi a stopniami harcerskimi.

1.2. W okresie zuchowania zuch może zdobyć trzy gwiazdki:

- gwiazdkę „zucha-ochoczego” (pierwszą),
- gwiazdkę „zucha-sprawnego” (drugą),
- gwiazdkę „zucha-gospodarza” (trzecią).

1.3. Zadaniem drużynowym w okresie zdobywania gwiazdki „zucha-ochoczego” jest umożliwienie zuchowi wykazania chęci zostania dobrym zuchem.

Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery
Harcerstwa L. 15/57, pkt 1.1.b. z dnia
25 czerwca 1957 roku

1.4. Zadaniem drużynowym w okresie zdobywania gwiazdki „zucha-gospodarza” jest zorganizowanie takich zajęć, które pozwalaby zuchowi zadokumentować swój aktywny, gospodarski stosunek do otoczenia.

1.5. Zadaniem drużynowym w okresie zdobywania gwiazdki „zucha-gospodarza” jest zorganizowanie takich zajęć, które pozwalaby zuchowi zadokumentować swój aktywny, gospodarski stosunek do otoczenia.

1.6. Wymagania prób gwiazdek sformułowane są dla drużynowych. Zuchy zapoznają się z wymaganiami bez pomocy tekstu.

1.7. W zakres próby na każdą z gwiazdek wchodzi następujące rodzaje wymagań:

- wymagania mówiące w sposób bezpośredni o postawie zucha, nadające ton całej próbie;
- wymagania z zakresu umiejętności współpracy z zespołem drużyny i „doświadczenia” zuchowego;
- wymagania z zakresu higieny osobistej i dbałości o zdrowie;
- wymagania z zakresu sprawności fizycznej;
- wymagania z zakresu wychowania estetycznego;
- zbytycie kilku — w zasadzie dowolnych — sprawności.

2. Zdobywanie gwiazdek

2.1. Zdobywanie gwiazdek odbywa się zespołowo, całą drużyną.

2.2. Zuch zdobywa każdą kolejną gwiazdkę zasadniczo w ciągu roku zuchowania. Minimalny okres dla zdobycia pierwszej gwiazdki wynosi 6 miesięcy, drugą i trzecią można uzyskać najwcześniej w ciągu 9 miesięcy.

2.3. Regulamin prób w pierwszym rzędzie zobowiązuje drużynowego do organizowania takich zajęć, które pozwolą zuchom przygotować się do zdobycia gwiazdki.

2.4. Zuchy przygotowują się do zdobycia gwiazdki przede wszystkim w trakcie normalnych, cydennych zabaw sprawnościowych (patrz pkt 5.2). Zbiorek pobaw sprawnościowych — organizuje się nie święconych specjalnie gwiazdkom — organizuje się niewięcej jak kilka w ciągu roku.

2.5. W celu zdobycia gwiazdki zuch musi dorównać wymaganiom określonym w warunkach dopuszczenia do próby i próbie. Pozostawia się drużynowemu pewną dowolność w zakresie szczegółów (tzw. ułatwień lub utrudnień pewnych wymagań). Odchylenia nie mogą jednak być zbyt dalekie od regulaminu próby.

2.6. Wymagania kwalifikujące do zdobycia gwiazdki poznaje zuch punktami, dowiadując się o nich od drużynowego w trakcie zuchowych zabaw, gier i ćwiczeń.

Od początku powinien jednak znać i rozumieć nazwę zdobywanej gwiazdki.

2.7. Zdobywanie gwiazdki zakończone jest próbą, mającą formę uroczystego obrzędu.

3. Przyznawanie gwiazdek

3.1. O przyznaniu gwiazdki decyduje drużynowy wspólnie z przybocznym (przybocznymi), oceniając postawę zucha oraz wypełnienie wszystkich warunków przewidzianych regulaminem. Przy podejmowaniu decyzji należy podchodzić w sposób bardzo indywidualny do oceny każdego zucha.

3.2. W wypadkach bliższych drużynowy zasięga rady opiekuna lub wychowawcy klasy, w której uczy się zuch.

3.3. Charakter i sposób przeprowadzania próby na gwiazdkę różni się tym od prób na stopnie harcerskie, że jest to raczej obrzęd niż sprawdzian umiejętności.

3.4. Zasadniczo próba nie ma decydującego wpływu na przyznanie gwiazdki, jeśli ocena wypadła pozytywnie.

3.5. W związku z założeniami wymienionymi w pkt 3.3. i 3.4. drużynowy dopuszcza do próby tylko tych zuchów, którym zdecydował przyznać gwiazdkę.

3.6. Oficjalne potwierdzenie przyznania gwiazdki stanowi dokonanie wpisu w „Księdze Drużyny” i w „Legimiamy Zucha”. W drużynach zuchów nie używa się dla tych celów — jak i innych — rozkazu.

4. Sprawności zuchowe

4.1. Regulamin prób sprawności zuchowych stanowią podstawową wytyczną do budowania programu codziennej działalności drużyny.

4.2. Sprawności zuchowe układają się w cztery grupy tematyczne, odpowiadające czterem kierunkom pracy drużyny zuchów:

— „Ciekawki ludzkie — ciekawe instytucje” — to sprawności służące poznaniu takich ludzi jak kolejarz, strażak, listonosz, poeta. Sprawności te wprowadzają zuchów w życie społeczne środowiska.

— „W lesie, nad wodą, w polu, na łące” — to sprawności pomagające zuchom poznać przyrodę, gospodarzyc ją, współżyć z nią.

— „Zuch zawsze sobie radzi” — to sprawności pomagające zdobyć przydatne w życiu codziennym umiejętności, a także oddawać przysługę innym ludziom.

— „Wielkie przygody — szeroki świat” — to sprawności zaspakajające marzenia dzieci o sprawach odległych i nieosiągalnych (podróż, egzotyka, historia, „czarna magia”).

4.3. Regulamin prób każdej sprawności oparty jest o następujący schemat, usiłujący objąć całością wpływów i momentów wychowawczych:

— kształcenie charakteru i postawy zucha (np. odważny jak lotnik, jak strażak każdemu spieszy z pomocą);

— ćwiczenia praktyczne, kształcące, pozytywne umielenie;

— wyrobienie fizyczne, wynikające z zagwarantowania zbiorcom warunków zdrowia tj. powietrza, ruchu, słońca;

— rozwój umysłu, przez poznanie „otaczającego świata” w zabawie i bezpośrednich kontaktach oraz kształcenie orientacji ogólnej.

4.4. Ilość sprawności zuchowych nie jest ograniczona.

4.5. Projekty nowych sprawności zuchowych mogą opracowywać drużynowy, komendy hufców i komendy chorągwi, przysyłając je do zatwierdzenia Głównej Kwatery Harcerstwa.

4.6. W użytku służbowym mogą znajdować się wyłącznie sprawności zatwierdzone w rozkazie Głównej Kwatery Harcerstwa.

4.7. Próby sprawności zuchowych oraz wzory oznak sprawności ogłaszane są jako załącznik do rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa.

5. Zdobywanie sprawności

5.1. Sprawności zuchowe zdobywane są zespołowo, całą drużyną.

5.2. Zuchy zdobywają sprawności w zabawach.

5.3. Wymagania sprawności służą do podstawy zaplanowania cyklu 7 — 12 zbiorów sprawnościowych, łączących się tematycznie ze sobą, stanowiących jedną wielką sprawnościową zabawę.

5.4. Niektóre sprawności zuchowe (np. sprawność „sobieraćka”) mogą być zdobywane łącznie z innymi. Dotyczy to takich sprawności, które ze względu na wąski temat nie mogą stanowić podstawy zajęć cydennych.

Uzupełniana on w tym wypadku cykl, zbudowany w oparciu o inną sprawność.

5.5. Warunkiem uzyskania przez zucha sprawności jest systematyczne spełnianie wymagań dotyczących postawy, zawartych zawsze w pkt 1 regulaminu próby oraz opisanie kilku innych wymaganych umiejętności.

5.6. We wszystkich innych szczegółach zdobywanie sprawności odbywa się podobnie jak zdobywanie gwiazdek (porównaj pkt 2.3, 2.6. i 2.7. niniejszej instrukcji).

6. Przyznawanie sprawności

6.1. Przyznawanie sprawności zuchowych organizowane jest podobnie jak przyznawanie gwiazdek (porównaj pkt 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5 i 3.6 niniejszej instrukcji).

7. Przepisy końcowe

7.1. Wydając niniejszą instrukcję Główna Kwatera Harcerstwa ueniawiała wszystkie poprzednie regulaminy i instrukcje dotyczące tego przedmiotu.

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERSTWA

Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery
Harcerstwa L. 15/57, pkt I.1.c. z dnia
25 czerwca 1957 roku

REGULAMIN PRÓB GWIAZDEK ZUCHOWYCH

„ZUCH — OCHOZEGO”

I gwiazdka

Dla chłopców

Gwiazdkę „zucha-ochozega” może otrzymać chłopiec, który conajmniej 6 miesięcy należy do drużyny, wykazuje w tym okresie, że stara się zostać **dobrym zuchem** oraz:

1. Umie na pamięć prawo i obietnicę. Zna ukłon, zawołanie i oznaki zuchów, nazwę i barwę drużyny, nazwisko i adres drużynowego.
2. Nie opuszcza zbiórki, nie spóźnia się. Na zbiórki przychodzi czysty.
3. Zdobył conajmniej dwie sprawności. Opowie o kimś, kto zasługuje na miano zucha.
4. Stara się wyręczać rodziców. Zainicjuje lub opowie coś ciekawego o swojej miejscowości.
5. Umie się bawić w 3 gry bieżne i 3 gry z piłką. Tańczy 3 piosły i śpiewa 3 piosenki.
6. Pomyślnie odczeka próby:
  - a) „odwagi” (np. przeskoczy przez ogień, skoczy z pewnej wysokości z zawiązanymi oczyma),
  - b) „zrecności” (np. skacze z kamienia na kamień, wejście na drzewo).

Dla dziewcząt

Gwiazdkę „zucha-ochozega” może otrzymać dziewczynka, która conajmniej 6 miesięcy należy do drużyny, wykazuje w tym okresie, że **stara się zostać dobrą zuchem** oraz:

1. Umie na pamięć prawo i obietnicę. Zna ukłon, zawołanie i oznaki zuchów, nazwę i barwę drużyny, nazwisko i adres drużynowego.
2. Nie opuszcza zbiórki, nie spóźnia się. Na zbiórki przychodzi schludna i czysta.
3. Zdobyła conajmniej dwie sprawności. Opowie o kimś, kto zasługuje na miano zucha.
4. Stara się wyręczać rodziców, opiekuje się kwiatami, roślinami w domu lub w klasie. Zainicjuje lub opowie coś ciekawego o swojej miejscowości.
5. Umie się bawić w 3 gry bieżne i 3 gry z piłką. Tańczy 3 piosły i śpiewa 3 piosenki, ładnie ułoży kwiaty we flakonie.
6. Pomyślnie odczeka próby.
  - a) „odwagi” (np. wejście do ciemnego pokoju, skoczy z pewnej wysokości z zawiązanymi oczyma),
  - b) „zrecności” (np. skacze z kamienia na kamień, łapie piłeczkę odbitą o ścianę, stosując kilka uśrednień).

„ZUCHI—SPRAWNY”

II gwiazdka

Dla chłopców

Gwiazdkę „zucha-sprawnego” może otrzymać chłopiec, który conajmniej 9 miesięcy jest „zuchem-ochozycznym”, w szkole, w domu i na zbiórkach nikomu nie sprawia kłopotu, chętnie pomaga rodzicom oraz:

1. Zna musztrę zuchową i zwyczaje swojej drużyny. Nie trzeba mu rozkazu dwa razy powtarzać.
2. Wypełni szybko i dokładnie dwa polecenia (np. za telefonuje, dokona zakupu). Wykonuje zawsze prace zadane na zbiórkach.
3. Zdobył jedną z trzech wymienionych sprawności „sobieracką”, „majsterklepkę”, „porządniczkę” — oraz dwie inne, dowolne.
4. Szybko ubiera się i rozbiera, ma zawsze czyste, obcięte panoniczki, czyste zęby, wyczyszczone buty i przyszyte guziki.
5. Pomaga w gospodarstwie domowym, opiekuje się jakimś zwierzęciem. Zna najciekawsze miejsce w swojej okolicy, opowie o najciekawszych ludziach swego miasta lub wsi.
6. Umie bawić się w 5 gier rzutnych, 5 gier bieżnych, 5 gier ślęcznych; podbija „zośkę”. Umie pływać: zdobył sprawność „żabki”. Tańczy 5 piosł i śpiewa 5 piosenek.
7. Pomyślnie odczeka próby:
  - a) „szperacza” (np. znajdzie ukryty zegarek, ółwek, cebule),
  - b) „mistrza igielki” (np. przyszyje guzik, zaceruje dziurę w skarpetce),
  - c) „sprawnych rąk” (np. wykona jakiś model lub zabawkę działającą).

Dla dziewcząt

Gwiazdkę „zucha-sprawnego” może otrzymać dziewczynka, która conajmniej 9 miesięcy jest „zuchem-ochozycznym”, w szkole, w domu i na zbiórkach, nikomu nie sprawia kłopotu, nie kłóci się, nie skarzy, nie obraża oraz:

1. Zna musztrę zuchową i zwyczaje drużyny. Nie trzeba jej rozkazu dwa razy powtarzać.
2. Wypełni szybko i dokładnie dwa polecenia (np. za telefonuje, dokona zakupu). Wykonuje zawsze prace zadane na zbiórkach.
3. Zdobyła jedną z wymienionych sprawności „sobieracką”, „porządniczkę”, „majsterklepkę” — oraz dwie inne, dowolne.
4. Szybko ubiera się i rozbiera, ma zawsze czyste i obcięte panoniczki, czyste zęby, wyczyszczone buty i przyszyte guziki.

5. Chętnie pomaga w gospodarstwie domowym, opiekuje się jakimś zwierzęciem lub hoduje rośliny. Zna najciekawsze miejsca w swojej okolicy, opowie o najciekawszych ludziach swego miasta lub wsi.
6. Umie się bawić w 5 gier rzutnych, 5 gier bieżnych, 5 gier ślęcznych, skacze przez sztankę. Umie pływać, zdobyła sprawność „żabki”. Tańczy 5 piosł i śpiewa 5 piosenek. Brała udział w ozdobieniu izby drużyny lub klasy.
7. Pomyślnie odczeka próby:
  - a) „szperacza” (np. znajdzie ukryty zegarek, ółwek, cebule),
  - b) „sprytnę igielki” (np. wykonana prosty haft, uszyje ubranie dla halki),
  - c) „sprawnych rąk” (np. wykona jakiś model lub zabawkę działającą).

„ZUCHI—GOSPODARZ”

III gwiazdka

Dla chłopców

Gwiazdkę „zucha-gospodarza” może otrzymać chłopiec, który conajmniej 9 miesięcy jest „zuchem-sprawnym”, w szkole, w domu, na ulicy i na zbiórkach zachowuje się jak prawdziwy gospodarz, nie kłóci się, nie przezywa nikogo, wykazuje się uczynnością oraz:

1. Wykona jakąś pożyteczną pracę dla swojej drużyny, narysuje lub opíše w „Księdze Drużyny” jakieś ciekawe wydarzenie z życia zuchów.
2. Zdobył jedną z wymienionych sprawności — „wzrębnyłkłego”, „żuchelki”, „piętego opiekuna” lub „jednaka” — oraz dwie inne, dowolne.
3. Dba o czystość głowy oraz o porządek i czystość w swoim otoczeniu. Umie się ubrać na wycieczkę, wie co należy zrobić, gdy przemożenie.
4. Oszczędnie gospodaruje swoimi rzeczami — zeszytami, książkami, odzieżą, pieniędźmi. Dba o sprząty szkolne i „gospodarstwo” drużyny.
5. Wraz z drużyną przygotował potardki dla młodszych dzieci lub organizował dla nich jakąś zabawę. Zaprowadził do najciekawszych miejsc w swojej okolicy i opowie o nich.
6. Umie grać w trzy spośród następujących gier: cztery ognie, palant prosty, wybijanka, kłipa, sero, chodził na szuczadki. Dobrze pływa; zdobył sprawność „szczupaka”. Śpiewa „Wesoł i śmiały”, „Na-

- szę drużyny zuchowej”, piosenkę swojej drużyny i piosenkę ludową, najlepiej ze swego regionu.
7. Pomyślnie odczeka próby:
    - a) „pierwej pomocy” (np. zatamuje krew z nosa),
    - b) „strażnika ognia” (np. znajdzie miejsce na ognisko, zgasi mały ogień),
    - c) „zbieracza” (np. przedstawi kolekcję zebranych przez siebie przedmiotów i opowie o niej).

Dla dziewcząt

Gwiazdkę „zucha-gospodarza” może otrzymać dziewczynka, która 9 miesięcy jest „zuchem-sprawnym”, w szkole, w domu, na ulicy i na zbiórkach zachowuje się jak prawdziwy gospodarz, wykazuje się uczynnością oraz:

1. Wykona jakąś pożyteczną pracę dla swojej drużyny, narysuje lub opíše w „Księdze Drużyny” jakieś wydarzenie z życia zuchów.
2. Zdobyła jedną z wymienionych sprawności — „gospośi”, „dobrej siostryczki”, „piętego opiekuna” lub „przyjaciela lasu” oraz dwie inne, dowolne.
3. Dba o czystość głowy oraz o porządek i czystość w swoim otoczeniu. Umie się ubrać na wycieczkę. Wie co należy zrobić gdy przemożenie.
4. Oszczędnie gospodaruje swoimi rzeczami — zeszytami, książkami, odzieżą, pieniędźmi. Dba o sprząty szkolne i „gospodarstwo” drużyny.
5. Opiekuje się młodszymi dziećmi, ew. swoim braciakiem lub siostrzyczką. Zaprowadził do najciekawszych miejsc w swojej okolicy i opowie o nich.
6. Umie grać w trzy spośród następujących gier: sero, klasy, dwa ognie, palant prosty, skacze przez długą sznur. Dobrze pływa, zdobyła sprawność „szczupaka”, „śpiewa „Wesoł i śmiały”, „Nasze drużyny zuchowej”, piosenkę swojej drużyny i piosenkę ludową, najlepiej ze swego regionu. Wykona jakiś przedmiot ozdobny (np. wycinankę, serwętkę).
7. Pomyślnie odczeka próby:
  - a) „pierwej pomocy” (np. zatamuje krew z nosa),
  - b) „strażnika ognia” (np. znajdzie miejsce na ognisko, zgasi mały ogień),
  - c) „przyjaciela przysługi” (np. wraz z drużyną lub zóstką brała udział w wyświadczeniu komuś potajemnie pożytecznej przysługi).

Załącznik do rozkazu Głównej Kwatery
Harcerstwa L. 15/57, pkt I.1.d. z dnia
25 czerwca 1957 roku

ZWIĄZEK HARCERSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCERSTWA

AA-IV/57 INSTRUKCJA O „KSIĘDZE DRUŻYNY”, KSIĄDZE PRACY DRUŻYNOWEGO ZUCHOWA I INNYCH DOKUMENTACH OBOWIĄZUJĄCYCH W DRUŻYNIE ZUCHOWA

I. „Księga Drużyny”

I.1. „Księga Drużyny” jest obrzędowym atrybutem. Przechowywana jest z szacunkiem; zapisy do niej mają charakter uroczysty.

I.2. „Księga Drużyny” jest kroniką zuchowych przeżyć, prowadzoną wspólnie przez zuchów i drużynowego.

I.3. W „Księdze Drużyny” winny się znaleźć między innymi następujące zapisy:

- akt erekcyjny drużyny, spisany na założycielskiej zbiorce,
- spis zuchów należących do drużyny (wpisu dokonuje się w dniu przyjęcia w sposób obowiązkowy),
- akty nadania zuchom sprawności i gwiazdek,
- kronikarskie zapisy i rysunki, opowiadające o wszystkich ciekawych wydarzeniach w drużynie i przeciętlich zuchów.

1.4. Wyróżnienie wpisane do „Księgi Drużyny” jest najwyższą nagrodą. Napomnienie wpisane do „Księgi Drużyny” jest największą karą.

1.5. Formę prowadzenia księgi, jak również formę zapisań ustnych ustala drużynowy wspólnie z zuchami.

1.6. Założenie księgi ma charakter uroczystego aktu.

2. Książka pracy drużynowego

2.1. Książka pracy drużynowego jest podstawowym organizacyjno-administracyjnym dokumentem, prowadzonym w drużynie zuchów.

2.2. Na stronie tytułowej książki pracy drużynowego zapisana jest pełna nazwa drużyny oraz nazwa hufca chorągwi, do której drużyna należy.

2.3. Książka pracy drużynowego zawiera następujące rozdziały:

- „Drużynowy, przyboczni, opiekun” — dane osobowe;
- „Nasza drużyna” — ewidencja zuchów;
- „Szóstki i szóstkowi” — wykazy szóstek;
- „Nasze zamierzenia” — roczny plan pracy;
- „Zobowiązany sprawności” — plany cykliów sprawnościowych, uwagi o wykonaniu, wykazy zuchów, które zdobyły sprawność;
- „Na dobre zbiórki przychodzą wszyscy” — lista obecności na zbiórkach, plany zbiórek, opisy przeprowadzonych zbiórek;
- „Nasza skrzynka” — dziennik podawczy;
- „Ziarnko do ziarnka” — lista składek, książka kasowa;
- „Nasze gospodarstwo” — księga inwentarzowa;
- „Jak nas widzą” — uwagi instruktorów.

2.4. Za prowadzenie na bieżąco książki pracy odpowiedzialny jest drużynowy. Jeśli drużynowy jest niepełnoletni, odpowiedzialny jest również opiekun.

2.5. Drużynowy może zlecić przybocznemu prowadzenie zapisów w książce.

2.6. Książka przechowywana jest w izbie drużyny, u drużynowego lub u kierownika szkoły (instytucji).

2.7. Po wypełnieniu książki pracy drużynowego przechowywana jest w archiwum drużyny lub hufca.

2.8. Książka pracy drużynowego wydawana jest przez Główną Kwaterę Harcerstwa i rozprowadzana organizacyjnie.

3. Inne dokumenty administracyjne

3.1. Poza książką pracy drużynowego drużyna prowadzi:

- teczkę dowodów kasowych,
- kwitariusz przychodowy ostemplowany przez komendę hufca,
- teczkę korespondencji,
- teczkę rozkazów komendy hufca i władz wyższych.

3.2. W teście dowodów kasowych przechowuje się kwity przychodowe oraz rachunki na wszystkie wydatki dokonane przez drużynę.

3.3. Szczegóły prowadzenia dokumentacji wpływów i wydatków reguluje instrukcja G1-IV/57. Instrukcja o działalności finansowo-gospodarczej drużyny harcerskiej (załącznik do pkt 1.1.a. Rozkazu Głównej Kwatery Harcerstwa L.11/57 z dnia 26 IV 1957 r.).

3.4. W teście korespondencji przechowuje się zezwolenia rodziców zuchów na wstąpienie do drużyny, pisma otrzymywane od władz harcerskich i innych instytucji oraz odpisy pism wysyłanych.

3.5. W teście rozkazów przechowuje się oddzielnie rozkazy komendy hufca, komendy chorągwi i Głównej Kwatery Harcerstwa.

3.6. Wszystkie teżki, podobnie jak książkę pracy drużyny, przechowuje się w izbie drużyny, u drużynowego lub u kierownika szkoły (instytucji).

3.7. Tezka dowodów rozchodowych i kwitariusz przychodowy zamykane są corocznie i następnie przechowywane w archiwum drużyny lub komendy hufca. Pozostałe teżki mogą być dokumentami prowadzonymi przez kilka lat.

4. Legitymacja zucha

4.1. Dowodem przynależności do drużyny jest „Legitymacja Zucha”.

4.2. Legitymację otrzymuje zuch w dniu przyjęcia do drużyny.

4.3. Legitymację wydaje drużynowy. On również jest jedynie uprawniony do dokonywania w niej zapisów.

4.4. W legitymacji wpisuje się datę przyjęcia do drużyny, daty i nazwy zdobytych gwiazdek i sprawności oraz udział w koloniach zuchowych. Wpisów dotyczących sprawności oraz kolonii dokonuje się przez wklejanie specjalnych znaczków.

4.5. Legitymacja uprawnia zucha do noszenia munduru i oznak zuchowych.

4.6. W razie zagubienia legitymacji zuch obowiązany jest niezwłocznie zgłosić ten fakt drużynowemu. Drużynowy ma prawo wstrzymać na pewien okres wydanie nowej legitymacji.

4.7. Zuch wstępujący do drużyny harcerskiej otrzymuje legitymację na pamięć.

4.8. „Legitymacja zucha” wydawane są wyłącznie przez Główną Kwaterę Harcerstwa, rozprowadzane drogą organizacyjną.

4.9. Koszty legitymacji pokrywa drużyna lub kole przyjeźdźci harcerstwa.

5. Przepisy końcowe

5.1. Dokumentacja prowadzona w drużynie zuchów może być kontrolowana przez władze harcerskie wszystkich szczebli, przez władze państwowe oraz przez społeczne organa kontroli. Inne osoby nie mają prawa kontrolować dokumentów organizacyjnych ani wpływać do nich uwag.

5.2. W razie rozwiązania drużyny wszystkie dokumenty przekazywane są do komendy hufca.

5.3. Jeśli wszystkich zuchów przekazuje się jednocześnie do drużyny harcerskiej a drużyna przyjmując nowych zuchów zachowuje ciągłość pracy (np. w nazwie, tradycyjnych zwyczajach) — dokumenty zatrzymuje się w drużynie.

ZWIĄZEK HARCEKSTWA POLSKIEGO
GŁÓWNA KWATERA HARCEKSTWA

Warszawa, dnia 19 lipca 1957 roku

ROZKAZ NADZWYCZAJNY L. 16/57

Trzydzieści lat temu został ogłoszony dokument, który otworzył nowy okres w historii Polski. 22 lipca 1944 roku wydano Manifest Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego, manifest walki o sprawiedliwość społeczną, o lepsze, szczęśliwsze życie dla wszystkich ludzi w Polsce.

DRUŻNY I DRUHOWIE!

Gdy 22 lipca — w rocznicę manifestu — zapłoną w całej Polsce świąteczne ogniska harcerskie, postawicie sobie pytanie: jak w naszych codziennych zajęciach realizujemy to, do czego zobowiązaliśmy się przyczekając całym życiem pełnić służbę Polsce Ludowej, walczyć o prawdę i sprawiedliwość społeczną.

HARCEKCI I HARCEKZE!

Jest nas milion. Pomyślcie, jaka to siła! Na naszą harcerską służbę czeka cały kraj. Oddajmy naszej Ojczyźnie gorące serca i sprawne ręce. Rozkaz przeczytać na apelach drużyn obowozych i kolonijnych.

Czujwaj!

Naczelnik Harcerstwa
Zofia Zakrzewska, hm.

SLUCHAJCIE AUDYCJI HARCERSKIEJ RADIOSTACJI!

Tu mówi

SP-5 ZHP

Harcerska Radiostacja SP-5 ZHP pracuje w paśmie 42 mtr
Nadaje swój program codziennie o godzinie: 7,15; 15,15 i 19,15

SLUCHAJCIE AUDYCJI HARCERSKIEJ RADIOSTACJI!

CZYTAJCIE PRASĘ HARCERSKĄ!

» DRUŻYNA «

Dwutygodnik dla instruktorów harcerskich

» NA PRZELAJ «

Harcerski tygodnik ilustrowany

» ŚWIAT MŁODYCH «

Gazeta dla czytelników do lat 15

wychodzi dwa razy w tygodniu

Hufce i chorągwie mogą organizować kolportaż pism harcerskich, dokonując przedpłaty do 10-go każdego miesiąca w placówkach PPK „Ruch”. Każda placówka pocztowa i listonosze wiejscy przyjmują także przedpłatę na prenumeratę.

Cena pojedynczego numeru wynosi:

„Drużyny”	2,00 zł
„Na Przelaj”	1,50 zł
„Świata Młodych”	0,30 zł

CENTRALNA SKŁADNICA HARCERSKA
SPÓŁDZIELNIA
WARSZAWA, UL. KONOPNICKIEJ NR. 6 TEL. 211469 wew. 7

CSH w Warszawie przy ul. Konopnickiej 6 – tel. bezpośredni 21-30-96

Harcerki i Harcerze!

We wszystkich terenowych oddziałach

Centralnej Składnicy Harcerskiej

możecie nabyć następujące wydawnictwa:

W. Szczygieł — Jak prowadzić zastęp harcerski	7 zł
W. Szczygieł — Jak prowadzić drużynę harcerską	8 zł
Sprawności harcerskie	2 zł
Parzyński — Obóz harcerski	12,50 zł
Opr. zesp. — Jedziemy na obóz	5 zł
Z. Dąbrowski — Technika na wycieczkach i obozach	5 zł
Opr. zesp. — Szkolny informator wycieczkowy	12,00 zł
J. Łapińska — Harcerka na zwiadach	5,00 zł
B. Panas — Harcerz w służbie zdrowia	10 zł
Książka kasowa drużyny	4,00 zł
Obozowa książka pracy	16 zł
Książka inwentarzowa	6 zł

w przygotowaniu:

A. Kamiński — Książka wodza zuchów	J. Dąbrowski — Harce zimowe w polu
J. Majka — Początki pracy w drużynie zuchów	J. Bugajski — Zimowiska
W. Skimira — Zuchowe majsterki	W. Szaryński — Ambulans harcerski
I. Zgrychowa — Majsterklepka	L. Dmytrowski — Zuch Wopista
J. i St. Dąbrowscy — Gry i zabawy harcerskie	S. Dąbrowski — Krąg instruktorów im. Bema
A. Diejonusowa, K. Kalmán, Z. Zakrzewska — Gry i ćwiczenia harcerskie	A. Wasilewski — Pod totemem słońca
J. Jasiński — Gry i ćwiczenia terenowe	J. i St. Dąbrowscy — Jeden trudny rok
Z. Wyrobek — Harcerz w polu	E. Herzdorf — Wychowanie estetyczne
S. Gaukouski — Szkice polowe harcerza	J. Wardas — Zdobnictwo
B. Chleboulec — Ćwiczenia przyrodnicze zuchów	Opr. zesp. — Harcerski teatrzyk kukielkowy
Z. Wilka — Zajęcia przyrodnicze w drużynie	H. Wojnarska — Harcerze chronią szatyki kultury i przyrody
R. Zawłasiński — Będę łącznikiem	Maruszewski — Wiersze satyryczne
O. Zawrocki — Gimnastyka zuchowa	J. Dargiel — Śpiewnik harcerski
A. Kalinowski — Wycieczki, atletyka i gry terenowe	L. Dmytrowski — Śpiewy i piosy zuchów
W. Szaryński — Wycieczki harcerskie	Opr. Cz. Krych — Nasz śpiew (śpiewnik harcerski)
Rządca i Stykowski — Idziemy na wycieczkę	J. Dargiel — W kręgu festiwalowych ognisk (śpiewnik)
Opr. zesp. — Nie jedziemy na obóz	

GŁÓWNA KWATERA HARCERSTWA I CENTRALA SUROWCÓW WTÓRNYCH

O G Ł A S Z A J A

KONKURS
dla drużyn harcerskich

biorących udział

— **===** w zbiorce makulatury oraz tłuczki szklanej **===** —
w okresie od 1 września do 30 listopada 1957 roku.

Do wzięcia udziału w konkursie uprawnia sprzedanie w punkcie skupu
100 kg makulatury i 100 kg tłuczki szklanej.

Wśród nagród ogólnej wartości 200 000 zł można wygrać:

*projektory filmowe**n a m i o t y**k a j a k i**m a g n e t o f o n y**radiowe odbiorniki turystyczne*

Szczegóły — w Biuletynie Głównej Kwatery Harcerstwa i w prasie
harcerskiej.

